

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน การแต่งกายพยานี 11 ตามรูปแบบ 4 MAT กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยจะเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.1 ลักษณะของหลักสูตร
 - 1.2 ความสำคัญของภาษาไทย
 - 1.3 ธรรมชาติของภาษาไทย
 - 1.4 วิสัยทัศน์การเรียนรู้การสอนภาษาไทย
 - 1.5 คุณภาพของผู้เรียน
 - 1.6 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
 - 1.7 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3)
 - 1.8 สาระการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1)
2. ชุดการสอน
 - 2.1 ความหมายของชุดการสอน
 - 2.2 ประเภทของชุดการสอน
 - 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตชุดการสอน
 - 2.4 องค์ประกอบของชุดการสอน
 - 2.5 ขั้นตอนการสร้างชุดการสอน
 - 2.6 คุณค่าของชุดการสอน
3. รูปแบบการเรียนรู้แบบ 4 MAT
 - 3.1 ความหมายของกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ 4 MAT
 - 3.2 ประวัติและความเป็นมาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ 4 MAT
 - 3.3 รูปแบบการเรียนรู้ตามรูปแบบ 4 MAT
 - 3.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ 4 MAT
 - 3.5 การจัดกิจกรรมการสอนตามรูปแบบ 4 MAT ที่เน้นรูปแบบการเรียนรู้ 4 แบบ

- 3.6 การพัฒนาการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT ให้ครบ 4 แบบ ด้วยเทคนิคการพัฒนาสมองซีกซ้าย - ซีกขวา
- 3.7 บทบาทของนักเรียนในการเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
- 3.8 บทบาทของครู
- 3.9 การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
- 3.10 ข้อควรคำนึงสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
- 3.11 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT
4. ร้อยกรอง
 - 4.1 ความหมายของร้อยกรอง
5. กาพย์ยานี 11
 - 5.1 ความเป็นมาของกาพย์ยานี 11
 - 5.2 ความหมายของกาพย์ยานี 11
 - 5.3 ประเภทของกาพย์ยานี 11
 - 5.4 ลักษณะของกาพย์ยานี 11
 - 5.5 ความไพเราะในเชิงลีลาของกาพย์ยานี 11
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1. ลักษณะของหลักสูตร

ลักษณะของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเป็นกรอบและทิศทางการพัฒนาหลักสูตรภาษาไทยของสถานศึกษา เช่นเดียวกับกลุ่มวิชาอื่นๆ สถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอน ให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งประเทศตามมาตรฐานการเรียนรู้ (เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2544 : 1 - 3) มีดังนี้

1.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (Strand) ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียด จัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อม ในท้องถิ่นประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดี ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นปีที่ 1 และวรรณกรรม

1.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียน และสมรรถภาพที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนจะยึดเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้

1.3 กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่องผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทุกช่วงชั้น มิใช่เฉพาะช่วงชั้นที่จะสอนเท่านั้นเพื่อเห็นภาพการพัฒนา การเรียน การสอนอย่างต่อเนื่อง

1.4 กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาค และเป็นหน่วยกิต

ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดเวลาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 50 (เวลาเรียนตลอดปี 800 - 1,000 ชั่วโมง) เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และวางทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการอ่าน เขียน และการคิดคำนวณ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทย และคณิตศาสตร์ ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 40 (เวลาเรียนตลอดทั้งปี 800 - 1,000 ชั่วโมง) ทั้งนี้ยังให้ความสำคัญต่อภาษาไทยและให้ความสำคัญต่อวิทยาศาสตร์มากขึ้น ภาษาไทยยังต้องฝึกฝนทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อเป็นพื้นฐานในระดับสูง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี กำหนดเวลาเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่น สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค คำนวณหน่วยกิตของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต การจัดการเวลาและสาระการเรียนรู้ เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดให้มีรายวิชาเพิ่มเติมใหม่ เป็นรายวิชาที่น่าสนใจหรือมีความยากในระดับสูงขึ้นไป จัดเป็นรายวิชาสั้นๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการเป็นรายวิชาเลือกเฉพาะทาง

2. ความสำคัญของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติ ให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรมงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคม และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ภาษาไทยยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี ชีวทัศน์ โลกทัศน์ และสุนทรียภาพ โดยบันทึกไว้เป็นวรรณคดีและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาไทยมีวิวัฒนาการต่อเนื่องมานับเป็นพันปีและมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าของชาติ พ่อขุนรามคำแหงมหาราชทรงคิดประดิษฐ์อักษรไทย (ลายสือไทย) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 1826 และอักษรไทยได้เปลี่ยนแปลงมาตามลำดับ ตกทอดมาเป็นอักษรไทยที่ได้ใช้อยู่ในปัจจุบัน ทำให้คนไทยมีอักษรของชาติไทยใช้ในการติดต่อ การบันทึกเรื่องราวการเรียนรู้ การดำเนินชีวิตในสังคม ฯลฯ ภาษาไทยจึงมีความสำคัญจำเป็นที่คนไทยทุกคนจะต้องศึกษา และฝึกฝนจนเกิดทักษะ เพื่อใช้ติดต่อระหว่างคนไทยหรือชนชาติอื่นที่รู้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้จะได้ประมวลความสำคัญของภาษาไทยบางประการ ดังนี้ (คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. 2545 : 3)

2.1 เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เมื่อเราที่มีความคิด มีอารมณ์ ความรู้สึก ความต้องการ ฯลฯ และต้องการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และความต้องการนั้น เราก็มักจะใช้ภาษาสื่อความหมายไปสู่ผู้อื่นด้วยการพูดและการเขียน รวมทั้งใช้ภาษาทำความเข้าใจเรื่องราว ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ฯลฯ ของผู้อื่นด้วยการอ่าน การฟัง และการดู

ภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันมักเป็นการสื่อสารที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุย สนทนา การพูดโทรศัพท์ การเขียนจดหมายส่วนตัว เป็นต้น ผู้ใช้มักมุ่งให้ผู้อื่นเข้าใจอย่างรวดเร็ว และมักไม่เคร่งครัดระเบียบกฎเกณฑ์ในการใช้ภาษา ภาษาลักษณะนี้จึงมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ผันแปรไปตามบุคคลและโอกาสการสื่อสาร เช่น ภาษาของวัยรุ่น ภาษาในสื่อสารมวลชน เป็นต้น ส่วนการสื่อสารที่เป็นทางการ ไม่ว่าจะเป็นการพูด การเขียน ผู้ใช้ภาษามักเคร่งครัดระเบียบกฎเกณฑ์การใช้ภาษาเลือกสรรคำที่ใช้ติดต่อสื่อสารให้ถูกต้อง ตรงความหมาย เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

นอกจากนี้ ภาษายังเป็นเครื่องมือในการสื่อสารกันในวงวิชาการ เฉพาะกลุ่ม เฉพาะอาชีพ ซึ่งมีภาษาและศัพท์เฉพาะ ภาษาไทยจึงมีศัพท์เฉพาะสาขา มีศัพท์บัญญัติใหม่ๆ ที่

ใช้ในวงการต่างๆ เช่น ธุรกิจ เทคโนโลยี เพื่อติดต่อสื่อสารกับคนในวงการนั้นๆ การได้ศึกษาความหมายของภาษาและศัพท์เฉพาะวงการต่างๆ รวมทั้งสามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้การสื่อสารเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์อันมีคุณค่าของบรรพบุรุษ ได้มีการใช้ภาษาบันทึกและบอกเล่าสืบต่อๆ กันมาผ่านยุคสมัยมารุ่นแล้วรุ่นเล่า คนรุ่นหลังจะใช้ภาษาเป็นเครื่องมือศึกษา แสวงหาความรู้ประสบการณ์ และรับสิ่งที่เป็นประโยชน์นั้นมาใช้พัฒนาตน และสังคมต่อไป

การแสวงหาความรู้และประสบการณ์โดยการฟัง การอ่าน และการดูจากบุคคลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และสภาพแวดล้อมรอบตัวจะใช้ภาษาช่วยพัฒนาสติปัญญา กระบวนการคิด การวิเคราะห์ การวิจารณ์ จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ นอกจากนั้น การใช้ภาษาโดยการพูดและการเขียนเพื่อแสดงข้อมูลความรู้และวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นต่างๆ แลกเปลี่ยนกับผู้อื่นทำให้เกิดความรู้ และประสบการณ์ที่งอกงาม ทำให้เป็นผู้มีชีวิตทัศน์ และโลกทัศน์ที่สอดคล้องกับยุคสมัย สามารถติดตามความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์ต่างๆ และทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกปัจจุบัน ได้เป็นอย่างดี

ภาษายังเป็นเครื่องมือในการรับและถ่ายทอดวัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม ที่พึงประสงค์จากคนรุ่นก่อนและจากสังคมเพื่อปลูกฝังและหล่อหลอมให้เป็นผู้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามที่สังคมคาดหวัง ในขณะที่เดียวกันการเปลี่ยนแปลงเจตคติ และค่านิยมบางประการที่ไม่เหมาะสมก็ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือโน้มน้าวใจ และชี้แนะให้เห็นโทษของเจตคติหรือค่านิยมที่ไม่เหมาะสมแล้วใช้ภาษาชักจูงให้เห็นคุณค่า และประโยชน์ของเจตคติ และค่านิยมที่ต้องการปลูกฝัง ภาษาจึงเป็นเครื่องมือของการศึกษาถ่ายทอด และสืบต่อวัฒนธรรมค่านิยมที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และประพฤติปฏิบัติตาม

2.3 เป็นเครื่องมือเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมที่มีสันติสุขนั้น สมาชิกในสังคมจะต้องมีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อพัฒนาสังคมให้มีความก้าวหน้าตามเป้าหมายร่วมกัน อย่างไรก็ตามการอยู่ร่วมกัน ในหมู่คนจำนวนมากบางครั้งอาจมีปัญหาและอุปสรรคในการสื่อสารอันเนื่องจากการใช้ภาษา ดังนั้นการใช้ภาษาไทยที่สื่อความหมายได้ชัดเจน ไม่กำกวม เยิ่นเย้อ จะก่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน เกิดความร่วมมือของคนในสังคม ไม่สร้างปัญหาและความแตกแยกในสังคม เมื่อคนในสังคมมีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ย่อมก่อให้เกิดสันติสุขในสังคม

สังคมไทยแม้ว่าจะมีประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโดยส่วนรวมร่วมกัน แต่ก็มีกลุ่มคน บางกลุ่มที่มีถิ่นที่อยู่ มีวิถีชีวิตและภาษาเฉพาะกลุ่มที่แตกต่างกัน มีภาษาของกลุ่มตน โดยเฉพาะสำหรับสื่อสารกันภายในกลุ่ม เป็นภาษาถิ่นต่างๆ ภาษาชนกลุ่มน้อย ดังนั้น จึงต้องมีการกำหนดให้ใช้ภาษาร่วมกัน เรียกว่า ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานที่คนทุกกลุ่มทุกถิ่นยอมรับและนำมาใช้สื่อสารให้เข้าใจตรงกันทั้งในการศึกษาในทางราชการ และในสื่อสาร

มวลงานการใช้ภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานได้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันของผู้คนในสังคมไทย และสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ

นอกจากภาษาไทยจะทำให้คนในสังคมปัจจุบันมีความเข้าใจที่ดีต่อกันแล้วภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือบันทึกและถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของบรรพบุรุษ ในรูปของวรรณคดีและวรรณกรรม การอ่านและการศึกษาวรรณคดีและวรรณกรรมแต่ละสมัยทำให้ชนรุ่นหลังรับรู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้แต่ง ชีวิตความเป็นอยู่ เหตุการณ์ ลักษณะสังคมและวัฒนธรรมสมัยนั้นๆ ด้วย

2.4 เป็นเครื่องมือสร้างเอกภาพของชาติ สังคมจะเป็นปึกแผ่นมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองก็เพราะคนในสังคมมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความรู้สึกผูกพันเป็นพวกพ้องกัน เพราะคนไทยมีภาษาไทยที่เป็นภาษากลางหรือภาษามาตรฐานใช้ร่วมกัน ภาษาไทยยังแสดงให้เห็นถึงชาติไทยมีอารยธรรม และมีความเจริญรุ่งเรือง มีภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่ใช้สื่อสารกัน ทำให้เกิดมีความสัมพันธ์ต่อกัน และเกิดความผูกพันเป็นเชื้อชาติเดียวกัน ภาษาไทยทำให้เกิดความเป็นเอกภาพของชาติเป็นพลังสำคัญทำให้คนไทยเกิดความปรองดองและร่วมมือกันที่จะพัฒนาชาติไทยให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงต่อไป

บางชาติมีภาษาใช้สื่อสารจำนวนมาก เช่น ประเทศอินเดียมีภาษานับร้อยภาษา การสื่อสารจึงมีอุปสรรคไม่สามารถทำความเข้าใจได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพเพราะแต่ละกลุ่มมีภาษาใช้เป็นของตนเองทำให้มีความคิดเห็นแตกแยก ขัดแย้ง มีความรู้สึกว่าเป็นคนต่างกลุ่ม จึงขาดความเป็นเอกภาพในชาติ ซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาชาติ แม้อินเดียจะมีภาษากลางของชาติที่กำหนดให้ใช้ในการติดต่อกัน แต่ก็ไม่สามารถทำให้คนแต่ละกลุ่มมีความคิดและความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันได้อย่างสนิทใจ แต่ชาติไทยถึงแม้ว่าจะมีภาษาถิ่นใช้แต่ก็ยังเป็นภาษาถิ่นที่สามารถใช้สื่อสารสร้างความเข้าใจกันได้

2.5 เป็นเครื่องมือช่วยจรรโลงใจ โดยธรรมชาติมนุษย์ทุกเพศทุกวัยต้องการได้รับความจรรโลงใจในชีวิตอยู่เสมอ เด็กเล็กๆ ต้องการฟังเสียงเห่กล่อม เมื่อโตขึ้นฟังเสียงเพลง ทั้งบรรเลงและทำนอง ย่อมทำให้เกิดความสำราญใจ อ่าน หรือฟังนิทาน นิยาย บทกวี สารคดีบันเทิงคดี คำอวยพร สุภาพศต ฯลฯ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้สรรถ้อยคำอันประณีต ไพเราะและมีข้อคิดที่ลึกซึ้ง เป็นภาษาเรียงร้อยให้เกิดความจรรโลงใจแก่ผู้อ่านและผู้ฟัง

สื่อสารมวลชนในปัจจุบันมีบทบาทสำคัญยิ่ง ในการให้ความจรรโลงใจแก่คนในสังคม นอกเหนือไปจากประเด็นด้านอื่นๆ สื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์นั้น ต้องใช้ภาษาเป็นหลักในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอยู่แล้ว ส่วนสื่อมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ก็ต้องใช้ภาษาเป็นส่วนประกอบสำคัญในการนำเสนอด้วย จึงจะทำให้ผู้ฟังผู้ชมได้เข้าใจข้อมูล ข่าวสารอย่างชัดเจน เพิ่มรสชาติและเกิดความจรรโลงใจได้เต็มที่

เรื่องราวที่ช่วยให้เกิดความจรรโลงใจและความชื่นบาน จำเป็นต้องอาศัยภาษาเป็นสื่อภาษาไทยจึงมีความสำคัญช่วยให้ชีวิตคนไทยมีความสดชื่นรื่นรมย์ มีสุขภาพจิตที่ดี ไม่เคร่งเครียด เกิดความคิดสร้างสรรค์และสังคมไทยดำรงอยู่ได้ด้วยดี

ดังนั้น ภาษาไทยจึงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นปึกแผ่นของสังคมไทย คนไทยจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ต้องทำความเข้าใจและศึกษาหลักเกณฑ์ ทางภาษาและฝึกฝนให้มีทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการสื่อสาร การเรียนรู้ การเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อการสร้างความเป็นเอกภาพของชาติ และความจรรโลงใจ เพื่อเกิดประโยชน์แก่ตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

3. ธรรมชาติของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาในตระกูลคำโดด และเป็นภาษาเรียงคำ มีวิวัฒนาการมานานกว่าพันปี คนไทยใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการดำรงชีวิต และการสื่อสาร ทั้งการพูด การอ่าน การฟัง และการเขียน ก่อให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์และสื่อให้เห็นบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของคนไทยที่ต่างจากชนชาติอื่น ดังคำกล่าวที่ว่า “สำเนียงส่อภาษา กิริยาส่อสกุล” ภาษาไทยช่วยดำรงความเป็นชาติไทยแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของคนไทย ในการติดต่อสื่อสาร จนได้คำยกย่องว่า “สยามเมืองยิ้ม” เพราะภาษาช่วยกลมเกลียวอุปนิสัยใจคอของคนไทย ให้แสดงความเป็นมิตรไมตรีต่อกัน อันเป็นที่ภาคภูมิใจของคนทั้งชาติ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและตรงตามจุดมุ่งหมายในการแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการคำในภาษาไทยย่อมประกอบด้วยเสียงพยัญชนะ เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ และประกอบด้วยความหมายของคำ ถ้าคำมีเสียงวรรณยุกต์ต่างกัน ความหมายของคำก็เปลี่ยนแปลงไป เช่น ปา ป่า ป้า ทำให้ภาษาไทยมีคำใช้มากขึ้นจากการ ออกเสียงวรรณยุกต์ที่ต่างกัน นอกจากนั้นคำในภาษาไทยยังมีเสียงหนักเบา สั้น ยาวต่างกัน เช่น คำว่า กระเช้า และเช้านี้ จะออกเสียงคำว่า เช้า ต่างกัน ภาษาไทยยังมีระดับภาษาต้องใช้ให้เหมาะแก่กาลเทศะและบุคคล ภาษาไทยยังมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม กาลเวลา เช่น แต่ก่อนเราใช้คำว่า หล่อน ในความหมายของผู้ถูกกล่าวถึง เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ในเชิงยกย่อง

แต่ปัจจุบันคำว่าหล่อน ไม่ค่อยมีการใช้แล้ว และถ้าใช้ก็เป็นทำนอง การดูหมิ่นเหยียดหยาม เป็นต้น ภาษาจึงมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและสภาพวัฒนธรรมของกลุ่มคน และสภาพของสังคม และเศรษฐกิจ คนที่ได้รับการศึกษาสูงจะใช้ภาษา ที่สูงกว่าคนในแหล่งที่มีระดับชีวิตและการศึกษาที่ต่ำ การใช้ภาษาเป็นทักษะที่ผู้ใช้ภาษาต้อง ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การเขียน การพูด การฟัง และการดูสื่อต่าง ๆ ผู้ใช้ภาษาต้องใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษาในการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพและใช้คล่องแคล่ว ใช้ภาษาในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ มีเหตุ มีผล และใช้ภาษาอย่างมีคุณธรรม และอย่างมีมารยาท

ภาษาไทยยังมีคุณสมบัติสำคัญ 3 ประการ คือ ประการแรกคำที่ใช้พูดประกอบด้วยเสียงและความหมายมีการใช้ถ้อยคำที่เป็นระบบ มีระเบียบแบบแผนที่เป็นกฎเกณฑ์ทางภาษา ประการที่สอง ภาษามีพลังทำให้ผู้อ่านผู้ฟังเกิดอารมณ์แห่งความชื่นชม หรือความเศร้าใจ เพราะถ้อยคำที่ใช้ทำให้ผู้รับสาสน์มีอารมณ์ไปตามถ้อยคำที่ใช้ นอกจากนั้น ยังสามารถนำคำมาประกอบเป็นถ้อยคำ และประโยคสื่อความคิดได้มากมาย ประการที่สาม ภาษาเป็นการใช้สัญลักษณ์หรือสมมติร่วมกันในความหมาย และยอมรับความหมายนั้นๆ ร่วมกัน (คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. 2545 : 7)

ภาษาไทยยังมีคุณสมบัติอื่นๆ ที่เหมือนกับภาษาอื่นๆ ในโลก คือ ความไม่จำกัดเพศของผู้ส่งสาร ไม่ว่าจะเป็นเพศหญิง เพศชาย คนแก่ หรือเด็ก ย่อมใช้ภาษาในการส่งสารและรับสารได้และใช้ภาษาพูดทั้งอดีต ปัจจุบัน และอนาคต สื่อสารกันได้ รับรู้เรื่องราวไม่จำกัดกาลเวลา ดังนั้นภาษาจึงมีคุณสมบัติเป็นเครื่องมือถ่ายทอดวัฒนธรรมและวิทยาการต่างๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาอีกด้วย

4. วิสัยทัศน์การเรียนการสอนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือการสื่อสารของคนในชาติ ใช้ทำความเข้าใจกันและใช้ภาษาประกอบกิจการงานทั้งส่วนตน ครอบครัว และกิจกรรมในสังคมและประเทศชาติ ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือการเรียนรู้การบันทึกเรื่องราวจากอดีต จนถึงปัจจุบัน และยังเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทยจึงต้องสอน ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสอนภาษาไทยให้คนรักการอ่าน การเขียนที่จะแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ บันทึกความรู้และข้อมูลข่าวสาร สอนภาษาไทยให้ใช้ภาษาไทย ได้ถูกต้องในฐานะเป็นวัฒนธรรมทางภาษา ให้ผู้เรียนเกิดความชื่นชม ชาบซึ้ง และภูมิใจในภาษาไทย เห็นคุณค่าของวรรณคดี และวรรณกรรม ตลอดจนภูมิใจปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษ ที่ได้สร้างสรรค์ ผลงานซึ่งเป็นส่วนสร้างเสริมความงามในชีวิต (คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. 2545 : 7 - 9)

ภาษาเป็นสื่อของความคิด ผู้เรียนที่มีภาษาใช้กว้างขวาง มีประมวลคำในการใช้พูด ฟัง อ่าน เขียนมาก ผู้เรียนจะคิดได้กว้างขวางลึกซึ้ง และสร้างเสริมความชาญฉลาด สามารถคิด สร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหา และวินิจฉัยอย่างมีเหตุผล ดังนั้นการสอนภาษาไทย จำเป็นต้องเสริมสร้างให้ผู้เรียนขยายประมวลคำ ทั้งการพูด การฟัง การอ่านและการเขียน ให้มาก เพื่อให้ผู้เรียนใช้ภาษาในการคิดสร้างสรรค์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ คิดตัดสินใจแก้ปัญหาวินิจฉัยเรื่องราวและส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ภาษาอย่างมีเหตุผล ใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์และใช้ภาษาอย่างสละสลวยซึ่งจะช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพของผู้ใช้ภาษาให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารการอ่านและการฟังเป็นทักษะของการรับรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ การพูดและการเขียน เป็นทักษะของการแสดงออกด้วยการแสดงความคิดความเห็น ความรู้ และ

ประสบการณ์ ส่วนการดูเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทั้งโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ละคร คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการ์ตูน และสามารถแสดงทรรศนะข้อมูลข่าวสารด้วยการพูด และการเขียนการดูจึงเป็นการเรียนรู้และการแสดงทรรศนะของตน และการดูนั้นวันจะมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ผู้เรียนจะต้องประเมินสิ่งที่ดูและใช้การดูให้เป็นประโยชน์ในการหาความรู้ การเรียนภาษาไทยจึงต้องเรียนเพื่อการสื่อสารให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างพินิจพิเคราะห์ สามารถเลือกใช้คำเรียบเรียงความคิด ความรู้ให้ชัดเจน ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามหลักภาษาใช้ ถ้อยคำตรงตามความหมาย ถูกต้องตามฐานะของบุคคลและสถานการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาษาไทยมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระ ได้แก่ กฎเกณฑ์ทางภาษาหรือหลักการใช้ภาษาผู้ใช้ภาษาจะต้องเรียนรู้หลักภาษาไทยและใช้ได้ถูกต้อง ส่วนวรรณคดีและวรรณกรรม ตลอดจน บทร้องเล่น เพลงกล่อมเด็ก ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรมพื้นบ้านที่เป็นคติชนหรือภูมิปัญญาทางภาษาที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมขนบธรรมเนียม ประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต ความงดงามทางภาษาในบทประพันธ์ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองเป็นส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระช่วยให้เกิดความซาบซึ้ง ความภาคภูมิใจในสิ่งที่บรรพบุรุษได้สั่งสม และบอกกล่าวถึงความดี ความงาม การประพุดติดนไว้ในวรรณคดีและในคติชน ซึ่งสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

การเรียนวรรณคดีและวรรณกรรมในส่วนของบทร้อยกรอง ผู้เรียนจะต้องเห็นความงามของถ้อยคำในบทร้อยกรอง เข้าใจเรื่องราวของวรรณคดีสามารถท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะจะเป็นต้นทุนหรือพื้นฐานของการแต่งบทร้อยกรอง ดังนั้น การเรียนการสอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้ท่องจำบทอาขยานที่เป็นบทร้อยกรองที่ไพเราะ และการเรียนการสอนวรรณคดีและวรรณกรรม ยังทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สังคม ชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทยอีกด้วย

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์มีบทบาทสำคัญในการสื่อสาร และนักเรียนส่วนหนึ่งมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นักเรียนอาจใช้ Word Processing ในการเรียนภาษาไทย การรวบรวมข้อมูลข่าวสาร การเขียนโครงการ การเขียนรายงานด้วยแผ่นดิสก์ส่งครู แทนที่จะเขียนรายงานเป็นแผ่นกระดาษ การใช้ Word Processing จะช่วยให้นักเรียนใช้ในกระบวนการเขียนจะใช้ในการปรับปรุงพัฒนาบทเขียนของนักเรียนทั้งในขั้นยกร่าง ขั้นปรับปรุงพัฒนา และสามารถพิมพ์รายงานออกมาด้วยความเรียบร้อย เป็นการเขียนขั้นสุดท้ายและนักเรียนอาจใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ ใช้ E - Mail ในการส่งข้อมูลข่าวสารการเรียนรู้กับเพื่อน ทั้งในโรงเรียนและเพื่อนต่างโรงเรียน ดังนั้น ครูภาษาไทยจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการเชื่อมโยงเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียน นักเรียนอาจเชื่อมโยงสอบถามปัญหาการเรียนกับครู โดยใช้โทรศัพท์มือถือหรือทางคอมพิวเตอร์ก็ได้ ซึ่งจะเป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน

แม้แต่การนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) มาใช้ก็จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในอนาคต

5. คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม (เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2544 : 9) ดังนี้

- 5.1 สามารถใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างดี
- 5.2 สามารถอ่าน เขียน ฟัง ดู และพูดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 5.3 มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล และคิดเป็นระบบ
- 5.4 มีนิสัยรักการอ่านการเขียนการแสวงหาความรู้และใช้ภาษาในการพัฒนาตน
- 5.5 ตระหนักในวัฒนธรรมการใช้ภาษา และความเป็นไทย ภูมิใจและชื่นชมในวรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนไทย
- 5.6 สามารถนำทักษะทางภาษามาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามสถานการณ์และบุคคล
- 5.7 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสร้างความสามัคคีในความเป็นชาติไทย
- 5.8 มีคุณธรรมจริยธรรม วิสัยทัศน์โลกทัศน์ที่กว้างไกลและลึกซึ้งเมื่อจบแต่ละช่วงชั้นผู้เรียนต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นปีที่ 1 - 3 ดังนี้

- (1) อ่านได้อย่างมีสมรรถภาพและอ่านได้เร็วขึ้น
- (2) เข้าใจวงคำศัพท์ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น สำนวนโวหารที่ลึกซึ้งแสดงความคิดเห็น เเชิงวิเคราะห์ ประเมินค่าเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล
- (3) เลือกอ่านหนังสือและสื่อสารสนเทศ จากแหล่งเรียนรู้ได้กว้างขวางตามจุดประสงค์
- (4) เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมาย เขียนอธิบาย ชี้แจง รายงาน เขียนแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง และเขียนเชิงสร้างสรรค์
- (5) สรุปความจับประเด็นสำคัญวิเคราะห์วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู
- (6) รู้จักเลือกใช้ภาษา เรียบเรียงข้อความอย่างประณีตจัดลำดับความคิดขั้นตอนในการนำเสนอตามรูปแบบของงานเขียนประเภทต่างๆ
- (7) พุดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์และการประเมินเรื่องราวต่างๆ พุดเชิญชวน อวยพร และพุดในโอกาสต่างๆ อย่างเหมาะสม
- (8) เข้าใจธรรมชาติของภาษาและการนำภาษาต่างประเทศมาใช้ในภาษาไทย

(9) ใช้ภาษาแสดงความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ โน้มน้าวใจ ปฏิเสธ เจรจาด່อรองด้วยภาษาและกริยาทำทางที่สุภาพ

(10) ใช้ทักษะทางภาษาในการแสวงหาความรู้การทำงานและใช้อย่างสร้างสรรค์เป็นประโยชน์

(11) ใช้หลักการพิจารณาวรรณคดี และพิจารณาวรรณกรรมให้เห็นคุณค่า และนำไปใช้ในชีวิต

(12) แต่งภาพย์ กลอน และโคลง

(13) ท่องจำบทร้อยกรองที่ไพเราะและนำไปใช้กล่าวอ้างในการพูดและการเขียน

(14) ร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านและบทกล่อมเด็กในท้องถิ่น

(15) มีมารยาทในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด

(16) มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน

6. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้เมื่อจบการศึกษาชั้นพื้นฐาน 12 ปี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประกอบด้วย

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษา ค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัยบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณัวรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

7. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงที่ 3 (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3)

สาระที่ 2 : การเขียน (การจัดการเรียนรู้สาระภาษาไทย. 2544 : 49 - 50)

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้

(1) สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบายชี้แจงแสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง เขียนรายงานและเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

(2) มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน และการศึกษาค้นคว้ารู้จักเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความได้อย่างประณีต สนใจการศึกษาค้นคว้ารวบรวมบันทึกข้อมูลนำวิธีการของแผนภาพความคิด จัดลำดับ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้

(1) สามารถสรุปความ จับประเด็นสำคัญ วิเคราะห์วินิจฉัยข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และจุดประสงค์ของเรื่องที่ฟังและดู สังเกตการใช้น้ำเสียง กิริยาท่าทาง การใช้ถ้อยคำของผู้พูดและสามารถแสดงทรรศนะจากการฟัง และดูสื่อรูปแบบต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณ

(2) สามารถพูดนำเสนอความรู้ ความคิด การวิเคราะห์และการประเมินเรื่องราวต่างๆ พูดเชิญชวนอวยพร และพูดในโอกาสต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม มีเหตุผล ใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน นำฟังตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดู และการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทยการเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้

(1) เข้าใจการสร้างคำไทยตามหลักเกณฑ์ของภาษา

(2) สามารถใช้ประโยคสามัญและประโยคซับซ้อนในการสื่อสารได้ชัดเจน

และสละสลวย

(3) สามารถใช้ภาษาแสดงความคิดเห็นสร้างความเข้าใจโน้มหน้าใจ ปฏิเสธ เจรจาต่อรองด้วยภาษา และกิริยาท่าทางที่สุภาพ ใช้คำราชาศัพท์ได้ถูกต้องตามฐานะของบุคคล คิดไตร่ตรองและลำดับความคิดก่อนพูดและเขียน

(4) เข้าใจธรรมชาติของภาษา การนำคำภาษาต่างประเทศมาใช้ในการใช้ ภาษาไทย ทำให้ภาษาไทยมีวงคำศัพท์เพิ่มขึ้น ตามความเจริญทางวิชาการและเทคโนโลยี

(5) สามารถแต่งบทร้อยกรองประเภทกาพย์ กลอน และโคลงโดยแสดงความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์

(6) สามารถร้องเล่นหรือถ่ายทอดเพลงพื้นบ้าน และบทกล่อมเด็กในท้องถิ่น อย่างเห็นคุณค่า

8. สาระการเรียนรู้ภาษาไทยรายปี (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1)

สาระการเขียน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1)

(1) การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตามอักขระวิธี และหลักการเขียนคำไทย การเลือกใช้คำตรงความหมายและถูกระดับภาษา และการเลือกใช้ภาษาเรียบเรียงข้อความ อย่างประณีต

(2) การเขียนประโยคและข้อความให้อ่านง่าย

(3) การใช้กระบวนการเขียนพัฒนาการเขียน โดยใช้การเตรียมการเขียน การกำหนดรูปแบบโครงเรื่อง แผน ความคิด เนื้อหา องค์ประกอบ การเขียน การยกวางข้อเขียน การตรวจทาน การปรับปรุงแก้ไขและเขียนเรื่องให้สมบูรณ์

(4) การเขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว และจดหมายธุรกิจ

(5) การเขียนบันทึกประจำวัน บันทึกข้อมูลและความรู้ การออกแบบรายการ คำขวัญ คำคม รายงาน โครงการงาน

(6) การเขียนอธิบาย บรรยาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น

(7) การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์และกลอน

(8) การใช้เลขไทย

(9) มารยาทการเขียน การเขียนโดยใช้ภาษาสุภาพ รับผิดชอบในสิ่งที่เขียน การเขียนอย่างสร้างสรรค์ และการอ้างอิงแหล่งที่มา

(10) การปลูกฝังนิสัยรักการเขียนโดยการสังเกต การศึกษา ค้นคว้า รวบรวม ข้อมูล และจัดบันทึกความรู้ ประสบการณ์ และเหตุการณ์อย่างสม่ำเสมอ

สาระหลักการใช้ภาษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1)

(1) หลักการสร้างคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ ในภาษาไทย

(2) คำและความสัมพันธ์ของคำ

(3) หลักการใช้ประโยคสามัญ

(4) การใช้คำราชาศัพท์ถูกต้องตามฐานะของบุคคล

- (5) ธรรมชาติของภาษาไทย
- (6) หลักการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์และกลอน
- (7) การใช้ภาษาเพื่อพัฒนาความรู้ จากการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ
- (8) การใช้พจนานุกรมช่วยการอ่าน การเขียนและการค้นหาความหมาย
- (9) การใช้ทักษะทางภาษาและเทคโนโลยีการสื่อสารในการพัฒนาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิต
- (10) หลักการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับวัฒนธรรม และพัฒนาบุคลิกภาพ
- (11) ยกย่องผู้ใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง มีคุณธรรมและวัฒนธรรม
- (12) การเข้าใจการใช้ภาษาของกลุ่มบุคคลในวงการต่างๆ ในสังคม

ชุดการสอน

1. ความหมายของชุดการสอน

ชุดการสอนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีคุณค่าต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น ในปัจจุบันนี้ชุดการสอนจึงเป็นที่รู้จัก และได้รับความสนใจจากนักการศึกษา และผู้สอนทั่วไปอย่างมาก ชุดการสอนเป็นชุดของสื่อประสม (Multimedia) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ ตามหัวข้อ เนื้อหา และประสบการณ์ของแต่ละหน่วย โดยจัดไว้เป็นชุดบรรจุอยู่ในซองหรือกล่อง (วิชย วงษ์ใหญ่, 2525 : 25)

วิชย วงษ์ใหญ่ (2525 : 185) และชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 113) ได้ให้ความหมายของชุดการสอนว่า หมายถึง ชุดการสอนเป็นสื่อประสมซึ่งมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่องที่จะสอน สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา หน่วยหัวเรื่อง และวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากที่มีผู้ให้คำนิยามของชุดการสอนหลายท่าน สรุปได้ว่า ชุดการสอน คือ การนำเอาสื่อประสมที่มีการวางแผนการผลิตอย่างเป็นระบบ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ชุดการสอนแต่ละชุดประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการสอน สื่อการสอน และแบบทดสอบแต่ละชุด ประกอบการเรียนรู้ โดยบรรจุลงในกล่อง หรือซองซึ่งสะดวกต่อการนำไปใช้

2. ประเภทของชุดการสอน

วิชย วงษ์ใหญ่ (2525 : 185 - 186) ได้แบ่งชุดการสอนตามลักษณะของการใช้ออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ชุติการสอนประกอบคำบรรยาย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าชุติการสอนสำหรับครู คือ เป็นชุติการสอนสำหรับสอนนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเวลาเดียวกัน มุ่งในการขยายเนื้อหาสาระให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เปลี่ยนบทบาทการพูดของครูให้น้อยลง และเปิดโอกาสให้ นักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น

(2) ชุติการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุติการสอนที่มุ่งเน้นที่ตัวผู้เรียน ให้มีโอกาศประกอบกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 5 - 7 คน มักจะใช้ในการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม เช่น การเรียนในรูปของศูนย์การเรียนรู้ ชุติการสอนแบบกิจกรรมกลุ่มจะประกอบด้วย ชุติการสอนย่อยที่มีจำนวนเท่ากับศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์ มีสื่อการเรียนรู้หรือบทเรียน ครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น สื่อการเรียนรู้อาจจัดในรูปแบบของการเรียนรายบุคคล หรือผู้เรียนทั้งศูนย์ใช้ร่วมกันได้ ผู้เรียนจากชุติการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม อาจจะต้องการความช่วยเหลือ จากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มต้น หลังจากเคยชินต่อวิธีการใช้ แล้วผู้เรียนจะสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เองในขณะที่ทำกิจกรรม การเรียนหากมีปัญหา ผู้เรียนสามารถถามครูได้เสมอเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละศูนย์แล้ว ผู้เรียนอาจจะสนใจการเรียนรู้เสริมเพื่อเจาะลึกถึงที่เรียนรู้ได้อีก จากศูนย์สำรองที่ครูจัดเตรียมไว้ เพื่อเป็นการไม่เสียเวลาที่จะต้องรอคอยบุคคลอื่น

(3) ชุติการสอนแบบรายบุคคล หรือชุติการสอนตามเอกัตภาพเป็นชุติการสอนสำหรับเรียนด้วยตนเอง ตามลำดับชั้นความสามารถ และความสนใจของแต่ละบุคคล เมื่อศึกษาจบแล้ว จะทำการทดสอบประเมินผลความก้าวหน้า และศึกษาชุดอื่นต่อไปตามลำดับ โดยครูทำหน้าที่ประสานงานช่วยเหลือให้นักเรียนก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนเอง

ยุพิน พิพิธกุล และอรพรรณ ดันบรรจง (2531 : 161 - 197) ได้แบ่งประเภทของชุติการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ชุติการสอนรายบุคคล เป็นชุติการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเรียนด้วยตนเอง ในชุติการสอนนี้จะประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรกิจกรรม บัตรเนื้อหา บัตรแบบฝึกหัด และบัตรเฉลย ในชุติการสอนนั้น ๆ จะมีสื่อการสอนไว้พร้อม เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประกอบการเรียนเรื่องนั้น ๆ

(2) ชุติการเรียนการสอนสำหรับครู เป็นชุติการเรียนการสอนที่ครูใช้ประกอบด้วยรายละเอียดในการสอนแต่ละคาบ วิธีการใช้สื่อการเรียนการสอน แบบฝึกหัดเพื่อฝึกทักษะ ตลอดจนการวัดผลและการประเมินผล

(3) ชุติการเรียนแบบผสม เป็นชุติการเรียนการสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือครูใช้สอนก็ได้ จึงเป็นชุติการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย ชุติการเรียนการสอนรายบุคคลกับชุติการเรียนการสอนสำหรับครูรวมกัน ในการสร้างชุติการสอนลักษณะนี้ ต้องเตรียมกิจกรรมสำหรับครูและนักเรียนให้ครบทุกกิจกรรม

3. แนวคิดเกี่ยวกับการผลิตชุดการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 115 - 116) ได้กล่าวถึงแนวคิดในการผลิตชุดการสอนไว้ ดังนี้

แนวคิดที่ 1 ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลนักการศึกษาได้นำหลักจิตวิทยา ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความต้องการ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ความแตกต่างระหว่างบุคคลมีหลายด้าน คือ ความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม เป็นต้น ในการจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลเหล่านี้ วิธีการที่เหมาะสมที่สุด คือ การจัดการสอนรายบุคคลหรือการสอนตามเอกภาพ การศึกษาโดยเสรี การศึกษาด้วยตนเองล้วนเป็นวิธีเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีอิสระในการเรียนตามสติปัญญา ความสามารถ และความสนใจ โดยครูคอยแนะนำ ช่วยเหลือตามความเหมาะสม

แนวคิดที่ 2 ความพยายามที่จะเปลี่ยนการสอนจากเดิมที่ยึด “ครู” เป็นแหล่งความรู้หลัก มาเป็นการจัดประสบการณ์ตามหน่วยการสอนวิชาต่างๆ การเรียนด้วยวิธีนี้ ครูจะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเพียงหนึ่งในสามของเนื้อหาทั้งหมด อีกสองส่วน ผู้เรียนจะศึกษาด้วยตนเองจากสิ่งที่ ผู้สอนเตรียมไว้ในรูปของชุดการสอน

แนวคิดที่ 3 การใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ในรูปของการจัดระบบการใช้สื่อการสอนหลายอย่างมาช่วยการสอนให้เหมาะสม และเป็นแหล่งความรู้สำหรับนักเรียนแทนการให้ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา แนวทางใหม่จึงเป็นการผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดการสอน

แนวคิดที่ 4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนกับสภาพแวดล้อมเดิมนักเรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูเท่านั้นแทบจะไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นต่อเพื่อน ๆ และต่อครูนักเรียน จึงขาดทักษะการแสดงออก และการทำงานเป็นกลุ่ม จึงได้มีการนำเอากระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้ประกอบกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งนำมาสู่การผลิตสื่อออกมาในรูปของชุดการสอน

แนวคิดที่ 5 การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ โดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้มาใช้โดยจัดสภาพการณ์ออกมาเป็นการสอนแบบโปรแกรม ซึ่งหมายถึง ระบบการเรียนหนังสือที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน

- (1) ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง
 - (2) ได้ทราบว่าการตัดสินใจหรือการปฏิบัติงานของตนถูกหรือผิดอย่างไร
 - (3) ได้รับการเสริมแรงที่ทำให้นักเรียนภาคภูมิใจที่ได้ทำถูก หรือคิดถูก
- อันจะทำให้เกิดการกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีกในอนาคต
- (4) ได้เรียนรู้ไปที่ละขั้นตอนตามความสามารถ และความสนใจของตนเอง

การจัดสถานการณ์ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ตามนัยดังกล่าวข้างต้นนี้ จะต้องมีเครื่องมือช่วยให้บรรลุจุดหมายปลายทาง โดยการจัดการเรียนการสอนโปรแกรมในรูปแบบของกระบวนการ และการใช้ชุดการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญ

4. องค์ประกอบของชุดการสอน

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 186 - 189) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบชุดการสอนว่า ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

(1) หัวเรื่อง คือ การแบ่งเนื้อเรื่องออกเป็นหน่วยย่อย แต่ละหน่วยแบ่งออกเป็นส่วนย่อย เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ลึกซึ้ง มุ่งเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้

(2) คู่มือการใช้ชุดการสอน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ใช้ชุดการสอน จะต้องศึกษาก่อนที่จะใช้ชุดการสอนจากคู่มือครูให้เข้าใจเป็นสิ่งแรก จะทำให้การใช้ชุดการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคู่มือประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1) คำชี้แจงเกี่ยวกับการใช้ชุดการสอน เพื่อสะดวกสำหรับผู้ที่จะนำชุดการสอนไปใช้ ว่าต้องทำอะไรบ้าง

2) สิ่งที่ครูจะต้องเตรียมก่อนสอน ส่วนมากจะบอกถึงสิ่งที่มีขนาดใหญ่เกินกว่าที่จะบรรจุในชุดการสอน หรือสิ่งที่มีภาระเบาเปื่อย สิ่งที่เปราะแตกง่าย หรือสิ่งที่ต้องใช้ร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่มีราคาแพง ที่โรงเรียนจับเก็บไว้ที่ศูนย์วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3) บทบาทของนักเรียน เสนอแนะว่านักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในการเรียนอย่างไรบ้าง

4) การจัดชั้นเรียน

5) แผนการสอน ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ ดังนี้

5.1) หัวเรื่อง กำหนดเวลาเรียน จำนวนนักเรียน

5.2) เนื้อหาสาระอย่างย่อ

5.3) ความคิดรวบยอด หรือหลักการ

5.4) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

5.5) สื่อการเรียน

5.6) กิจกรรมการเรียน

5.7) การประเมินผล

6) วัสดุประกอบการเรียน ได้แก่ พวกสิ่งของหรือข้อมูลต่างๆ ที่จะให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า เช่น เอกสาร ตำรา บทคัดย่อ รูปภาพ แผนภูมิ วัสดุ เป็นต้น

7) บัตรงาน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุดการสอนแบบกลุ่ม หรือกิจกรรมแบบศูนย์การเรียน บัตรงานนี้อาจจะเป็นกระดาษแข็ง หรืออ่อน ตามขนาดที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ

7.1) ชื่อบัตร กลุ่ม หัวเรื่อง

7.2) คำสั่งว่าจะให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไรบ้าง

7.3) กิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนของการเรียน

8) กิจกรรมสำรอง จำเป็นสำหรับชุดการสอนแบบกลุ่มการเรียนที่ทำได้เสร็จก่อนคนอื่น ให้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้ง ทำให้ผู้เรียน ไม่เกิดความเบื่อหน่าย หรืออาจก่อปัญหาทางวินัยในชั้นเรียน

9) ขนาดรูปแบบของชุดการสอน ชุดการสอนไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไป ควรจัดทำให้มีขนาดพอเหมาะ เพื่อสะดวกในการเก็บรักษา และการนำไปใช้ หน้ากล่อง หรือของ ควาระบุ ชื่อชุดการสอน วิชา..... เรื่อง..... และ ชั้น.....

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 116) ได้จำแนกองค์ประกอบของชุดการสอนไว้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

- (1) คู่มือสำหรับครูผู้ใช้ชุดการสอน และผู้เรียนที่ต้องเรียนจากชุดการสอน
- (2) คำสั่ง หรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนให้นักเรียน
- (3) เนื้อหาสาระและสื่อ โดยจัดให้อยู่ในรูปของสื่อการสอนแบบประสมและ กิจกรรมการเรียนการสอนแบบกลุ่ม และรายบุคคล ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
- (4) การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่ แบบฝึกหัด รายงาน การค้นคว้า และผลของการเรียนรู้ในรูปของแบบสอบถามต่างๆ

5. ขั้นตอนการสร้างชุดการสอน

ในการสร้างชุดการสอนนั้น ได้มีผู้เสนอแนะขั้นตอนในการดำเนินการสร้างไว้ดังนี้ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 189 - 192) ได้เสนอขั้นตอนการผลิตชุดการสอน ไว้ดังนี้

(1) ศึกษาเนื้อหาสาระของวิชาที่จะนำมาสร้างชุดการสอนนั้นอย่างละเอียด เมื่อทราบจุดมุ่งหมายว่าวิชาชีพที่จะนำมาสร้างชุดการสอนนั้น เน้นหลักของการเรียนรู้จะอย่างไรบ้าง แล้วพิจารณาแบ่งเป็นหน่วยการเรียนการสอน ซึ่งควรจะลำดับขั้นตอนเนื้อหาสาระ ตามสิ่งที่จำเป็นต้องเรียนรู้ก่อนหลัง และตามขั้นตอนของความรู้ และลักษณะของวิชานั้นๆ

(2) เมื่อศึกษาเนื้อหาสาระและแบ่งหน่วยการเรียนการสอนได้แล้ว ให้พิจารณาว่าจะสร้างชุดการสอนแบบใด โดยคำนึงถึงผู้เรียนคือใคร จะให้อะไรกับผู้เรียน จะให้ทำกิจกรรมอย่างไร และจะทำได้ดีเพียงใด

(3) กำหนดหน่วยการเรียนการสอน โดยประมาณเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนด

(4) กำหนดความคิดรวบยอดให้สอดคล้องกับหน่วยและหัวเรื่อง

(5) กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนเชิงพฤติกรรม ให้สอดคล้องกับความคิดรวบยอดและครอบคลุมเนื้อหาสาระของการเรียนรู้

(6) วิเคราะห์งาน โดยนำจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละข้อมาวิเคราะห์งานเพื่อคิดกิจกรรม การเรียนการสอน แล้วจัดลำดับกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมถูกต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อ

(7) วางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้วิเคราะห์งานไว้แล้ว

(8) การผลิตสื่อการเรียนหรือระบุข้อเสนอแนะการจัดทำ หรือจัดหาสื่อการเรียนอย่างละเอียด สื่อการเรียนควรจะพิจารณาสิ่งที่หาได้ง่าย ราคาถูก สะดวกต่อการใช้ แต่ใช้ได้ผลคือช่วยการเรียนการสอนได้ผลสัมฤทธิ์สูง

(9) วางแผนการประเมินผล ทั้งการประเมินก่อนเรียน และหลังการเรียน ทดลองใช้ชุดการสอน เพื่อหาประสิทธิผล การหาประสิทธิผลของชุดการสอนเพื่อปรับปรุงให้เหมาะสม ควรนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเล็ก ๆ ดูก่อน เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่อง และแก้ไขปรับปรุงแล้วจึง ไปทดลองใช้กับกลุ่มใหญ่

(10) การทดลองใช้ชุดการสอนเพื่อตรวจข้อบกพร่องนั้นจะพิจารณาสิ่งต่อไปนี้เป็น

- 1) ชุดการสอนนั้นต้องการความรู้พื้นฐานของผู้เรียนหรือไม่
- 2) กิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนเหมาะสมหรือไม่
- 3) เนื้อหาสาระ ความคิดรวบยอด และจุดประสงค์คล้องจองเหมาะสมกัน

หรือไม่

4) การประเมินผลก่อนและหลังเรียนให้ความเชื่อมั่นมากน้อยเพียงใด
 ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 459) ได้กล่าวว่า ในการผลิตชุดการสอนนั้นมีขั้นตอนที่ต้องดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง การจำแนกเนื้อหาวิชาออกเป็นหน่วยแยกย่อยลงไปจนถึงหน่วยระดับบทเรียน ซึ่งเป็นหน่วยที่ใช้สอนได้แต่ละครั้ง สิ่งที่ต้องทำในการวิเคราะห์เนื้อหา คือ

(1) กำหนดหน่วย หมายถึง การนำวิชา หรือหน่วยการสอนมากำหนดหน่วยระดับบทเรียน

(2) กำหนดเรื่อง หมายถึง การนำแต่ละหน่วยมากำหนดหัวเรื่องที่ย่อยลงไปอีก

(3) กำหนดมโนคติ หรือความคิดรวบยอด หมายถึง การกำหนดข้อความที่เป็นแก่น หรือเป้าหมายที่สรุปรวบยอด เนื้อหาสาระให้ตรงกับหัวเรื่อง

ขั้นที่ 2 การวางแผนการสอน เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเมื่อครูเริ่มสอนโดยใช้ชุดการสอน จะต้องทำอะไรบ้าง ตามลำดับก่อนหลัง ได้แก่

(1) กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง

(2) กำหนดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

ม.ป.ช.
พ.ร.บ. ๑๑๐/๖๒
ร.๑๑๖๐
ม.ป.

7๒๖ พล.๑๑๑๐
ม.ป.ช. ๑๑๐/๖๒
๒๗

(3) กำหนดแบบประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อให้ทราบว่านักเรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

ขั้นที่ 3 ผลิตสื่อการสอนเป็นการผลิตสื่อการสอนประเภทต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ โดยเลือกผลิตสื่อการสอน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการที่ครูใช้ถือเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อผลิตสื่อการสอนของแต่ละหัวเรื่องแล้วจัดสื่อการสอนเหล่านั้นไว้เป็นหมวดหมู่ใส่กล่องที่เตรียมไว้ก่อนนำไปทดลองหาประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 4 ทดสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน เป็นขั้นตอนการนำชุดการสอนไปทดลองใช้แล้วปรับปรุงให้มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า ในการสร้างชุดการสอนนั้น ควรมีการวางแผนกำหนดจุดมุ่งหมายเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน วัสดุสื่อการสอน การวัดผลประเมินผล เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ แล้วทดลองใช้เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่อง แล้วจึงนำชุดการสอนนั้นไปใช้จริงต่อไป

6. คุณค่าของชุดการสอน

ในด้านคุณค่าของชุดการสอนทุกประเภทนั้น สันทัต ภิบาลสุข (2525 : 199) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการสอนไว้ดังนี้

(1) ส่งเสริมการเรียนรู้แบบรายบุคคล ผู้เรียนเรียนรู้ได้ตามความสามารถ ความสนใจตามเวลา และโอกาสที่เหมาะสมของแต่ละคน

(2) ช่วยจัดปัญหาการขาดแคลนครู เพราะชุดการสอนช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอนเพียงเล็กน้อย

(3) ช่วยในการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพราะผู้เรียนสามารถนำเอาชุดการสอนไปใช้ได้ทุกสถานที่ และทุกเวลา

(4) ช่วยลดภาระและช่วยสร้างความพร้อม และความมั่นใจให้แก่ครู เพราะชุดการสอน ผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถนำไปใช้ได้ทันที

(5) ช่วยให้ครูวัดผลผู้เรียน ได้ตรงตามความมุ่งหมาย

(6) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นฝึกการตัดสินใจแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคม

(7) ช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากได้รับความรู้แนวเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ

(8) ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเคารพนับถือความคิดเห็นของผู้อื่น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2537 : 117) ได้สรุปคุณค่าของชุดการสอนไว้ดังนี้

(1) ช่วยให้ผู้สอนได้ถ่ายทอดเนื้อหา และประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน และมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งผู้สอนไม่สามารถถ่ายทอดด้วยการบรรยายได้ดีให้เข้าใจชัดเจนและง่ายยิ่งขึ้น

(2) ช่วยสร้างความสนใจของนักเรียนต่อสิ่งที่กำลังศึกษา เพราะชุดการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนของตนเอง และสังคม

(3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ฝึกการตัดสินใจ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม

(4) ช่วยสร้างความพร้อม และความมั่นใจแก่ผู้สอน เพราะชุดการสอนผลิตไว้เป็นหมวดหมู่ สามารถหยิบไปใช้ได้ทันที

(5) ทำให้ผู้เรียนเป็นอิสระจากอารมณ์ของผู้สอน เพราะผู้เรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าผู้สอนจะมีสภาพหรือมีความขัดข้องทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด

(6) ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เพราะชุดการสอนทำหน้าที่ถ่ายทอด ความรู้แทนครู แม้ครูจะพูด หรือสอนไม่เก่ง ผู้เรียนก็สามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(7) ในกรณีครูขาด ครูคนอื่นสามารถสอนแทนโดยใช้ชุดการสอนได้เพราะเนื้อหาอยู่ในชุดการสอนเรียบร้อยแล้ว ครูผู้สอนไม่ต้องเตรียมตัวมาก

(8) สำหรับชุดการสอนทางไกล จะช่วยให้การศึกษามวลชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะผู้เรียนสามารถเรียนได้เองที่บ้าน ไม่ต้องเสียเวลา และประหยัดค่าใช้จ่าย

กล่าวสรุปได้ว่า ชุดการสอนเป็นเทคโนโลยี และนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีความเหมาะสม ที่จะนำไปใช้ในการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะชุดการสอนสามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนได้อย่างดี และยังช่วยอำนวยความสะดวกให้กับครู ซึ่งเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในสภาพปัจจุบันมาก

รูปแบบการเรียนรู้แบบ 4 MAT

1. ความหมายของกิจกรรมการเรียนสอนแบบ 4 MAT

เชียร์ พานิช (2544 : 129) ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ไว้ว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมี 4 แบบ ได้แก่ ผู้เรียนแบบที่ 1 (Imaginative Learners) เรียนรู้จากประสบการณ์ และจากการเฝ้าสังเกตผู้เรียนแบบที่ 2 (Analytic Learners) เรียนรู้จากการสังเกตแล้วนำไปสู่ความคิดรวบยอด ผู้เรียนแบบที่ 3 (Commonsense Learners) เรียนรู้จากความคิดรวบยอดไปสู่การปฏิบัติ ผู้เรียนแบบที่ 4 (Dynamic Learners) เรียนจากการลงมือปฏิบัติ

สิริวรรณ ตรุสานนท์ (2542 : 32) ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ไว้ว่า หมายถึง เป็นนวัตกรรมการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ

แนวคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งพัฒนาศักยภาพให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนมีปัญญา และมีความสุข

ทิตนา แชมณี (2545 : 260) ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ไว้ว่า หมายถึง เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้คำถามหลัก 4 คำถาม คือ ทำไม (Why?) อะไร (What?) อย่างไร (How?) และถ้า (If?) ซึ่งสามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีลักษณะ การเรียนรู้แตกต่างกันทั้ง 4 แบบ คือ แบบที่ 1 เป็นผู้เรียนที่ถนัดจินตนาการ (Imaginative Learners) แบบที่ 2 เป็นผู้เรียนที่ถนัดการวิเคราะห์ (Analytic Learners) แบบที่ 3 เป็นผู้เรียนที่ถนัดใช้สามัญสำนึก (Common sense Learners) แบบที่ 4 เป็นผู้เรียนที่ถนัดในการปรับเปลี่ยน (Dynamic Learners) ให้สามารถใช้สมองทุกส่วนของตน ในการพัฒนา ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่

กิตติชัย สุชาติโนบล (2545 : 154) ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT ไว้ว่า หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงรูปแบบการเรียนรู้ของกลุ่มผู้เรียน 4 คุณลักษณะ กับพัฒนาการสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่างสมดุล เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามแบบ และความต้องการของตนเองอย่างเหมาะสม และสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพซึ่งได้แก่ ผู้เรียนแบบที่ 1 ผู้เรียนที่มีจินตนาการเป็นหลัก ผู้เรียนแบบที่ 2 ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการวิเคราะห์ และการเก็บรายละเอียดเป็นหลัก ผู้เรียนแบบที่ 3 ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยสามัญสำนึก หรือประสาทสัมผัส ผู้เรียนแบบที่ 4 ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการรับรู้จากประสบการณ์รูปธรรมไปสู่ การลงมือปฏิบัติ

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ 4 MAT เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ออกแบบโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของสมองซีกซ้าย และซีกขวา เพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสมดุล

2. ประวัติและความเป็นมาของการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT

แนวการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT เป็นแนวคิดหนึ่งที่มีหลักการความคิด เชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับแนวความคิดของ จอห์น ดีวอี้ (Dewey. 1979) และปรัชญาของกลุ่มก้าวหน้า นิยมเป็นแนวคิดที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

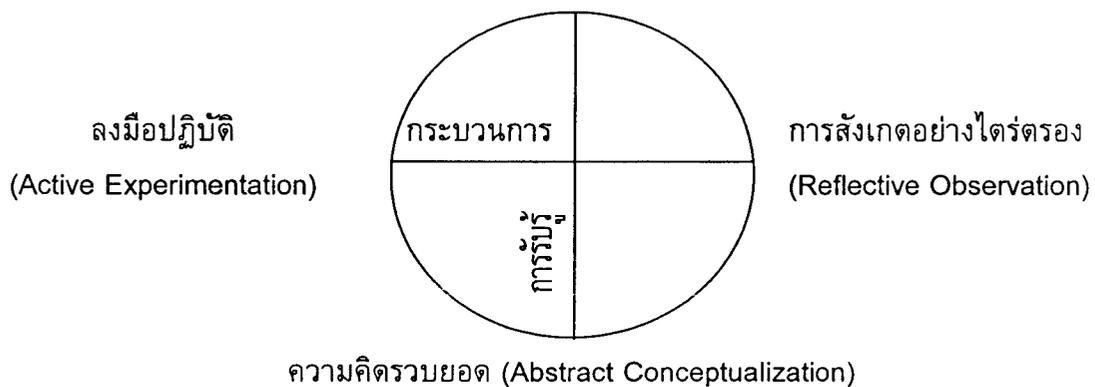
ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ และ ไพเราะ พุ่มมัน (2542 : 7 - 9) ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของแนวการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT ไว้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรม การสอนแบบ 4 MAT นั้นพัฒนาขึ้นมาจากการค้นคว้าวิจัยของ Bernice Mc Carthy นักการศึกษาผู้มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียน นักศึกษาหลายระดับชั้น รวมทั้งยังเป็น นักแนะแนว และนักการศึกษาที่ตระหนักถึงความแตกต่างหลากหลายของสไตล์การเรียนรู้ ของผู้เรียน

แมกคาธี (Mc Carthy. 1979) ได้ทำการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับสไตล์การเรียนรู้ และ บทบาทของสมอง ซึ่งทำให้ได้มีโอกาสศึกษาข้อมูลแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด กับผู้เชี่ยวชาญ

เรื่องการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ท้ายสุด แนวคิดที่มีอิทธิพลต่อ Mc Carthy อย่างมาก คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ ตามแนวของ David Kolb ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัย Case Western University ที่เสนอแนวคิดเรื่องรูปแบบการเรียนรู้ไว้เมื่อปี ค.ศ. 1970 โดยอธิบายว่า การเรียนรู้เกิดขึ้น จากความสัมพันธ์ 2 มิติ คือ การรับรู้ (Perception) และการจัดกระบวนการ ข้อมูล (Processing) โดยกระบวนการเรียนรู้เป็นผลมาจากวิธีการ หรือช่องทางที่บุคคลรับรู้แล้ว จัดกระบวนการสิ่งที่ได้รับรู้นั้น วิธีการที่บุคคลได้รับรู้มี 2 ประเภท คือ 1) ผ่านประสบการณ์ รูปธรรม หรือประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) และ 2) ผ่านความคิดรวบยอด หรือ มโนคติที่เป็นรูปธรรม (Abstract Conceptualization)

ต่อมา เดวิด คอรัป (Kolb. 1970) ยังพบว่า กระบวนการเรียนรู้ของบุคคลบางคน เป็นกระบวนการที่เกิดจาก การลงมือปฏิบัติ (Active Experimentation) ในขณะที่บางคนเรียนรู้ ผ่านกระบวนการสังเกตหรือ รับรู้ข้อมูลพร้อมๆ กับนำมาคิดไตร่ตรอง (Reflective Observation) และจากจุดตัดของหนทางการรับรู้ 2 แบบ กับช่องทางของกระบวนการ ทำให้ คอรัป มองเห็น ความแตกต่างของการเรียนรู้ถึง 4 แบบ ตามพื้นที่ที่ถูกแบ่งด้วยเส้นตรงแห่งการเรียนรู้ และ เส้นตรงแทนกระบวนการของการรับรู้ ดังภาพที่ 2.1

ประสบการณ์ตรง (Concrete Experience)

ภาพที่ 2.1 แสดงรูปแบบการเรียนรู้ของ David Kolb
ที่มา : (ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ และไพเราะ พุ่มมัน. 2542 : 8)

ต่อมา Mc Carthy ได้ขยายความคิดของ Kolb ต่อ โดยให้พื้นที่ 4 ส่วนของวงกลมแทน ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ ซึ่งมีสไตล์การเรียนรู้ และกระบวนการจัดการสิ่งที่ได้รู้ แตกต่างกัน คือ

ส่วนที่ 1 ด้านบนขวา แทนผู้เรียนแบบที่ 1 (Type One Learners) เป็นผู้เรียนที่ถนัดการรับรู้จากประสบการณ์รูปธรรม ผ่านกระบวนการจัดการข้อมูลด้วยการสังเกตอย่างไต่ร่องซึ่งต่อมาเขาเรียกผู้เรียนแบบที่ 1 ว่า ผู้เรียนที่ถนัดจินตนาการ (Imaginative learners)

ส่วนที่ 2 ด้านล่างขวา แทนผู้เรียนแบบที่ 2 (Type Two Learners) เป็นผู้เรียนที่ถนัดการรับรู้ความคิดรวบยอด (Concept) ซึ่งเป็นนามธรรม ผ่านกระบวนการการสังเกตอย่างไต่ร่องอาจเรียกผู้เรียนแบบนี้ว่า ผู้เรียนถนัดการวิเคราะห์ (Analytic Learners)

ส่วนที่ 3 ด้านล่างซ้าย แทนผู้เรียนแบบที่ 3 (Type Three Learners) เป็นผู้เรียนที่ชอบการเรียนรู้จากการรับรู้ความคิดรวบยอดแล้วผ่านกระบวนการลงมือทำ เรียกผู้เรียนแบบที่ 3 ว่าผู้เรียนที่ถนัดใช้สามัญสำนึก (Common Sense Learners)

ส่วนที่ 4 ด้านบนซ้าย แทนผู้เรียนแบบที่ 4 (Type Four Learners) เป็นผู้เรียนที่ถนัดการรับรู้จากประสบการณ์รูปธรรม และนำสู่การลงมือปฏิบัติ เรียกผู้เรียนแบบที่ 4 ได้อีกอย่างว่าผู้เรียนที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Dynamic Learners)

3. รูปแบบการเรียนรู้แบบ 4 MAT

สิริวรรณ ตะรุสานนท์ (2542 : 11) ได้สรุปว่ารูปแบบการเรียนรู้แบบ 4 MAT มี 4 รูปแบบ ดังนี้

นักเรียนรูปแบบที่ 1 ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบทำไม (Why) นักเรียนที่อยู่ในรูปแบบนี้นิยมความจริง ชอบขบคิดปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง แล้วจึงไประดมความคิดกับผู้อื่นเพื่อสร้าง ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ค้นหาเหตุผลในเรื่องใดๆ เชื่อถือประสบการณ์ของตน

นักเรียนรูปแบบที่ 2 ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบอะไร (What) นักเรียนที่อยู่ในรูปแบบนี้เป็นคนเก่งในการเรียนรู้แบบดั้งเดิม อาศัยข้อเท็จจริง ข้อมูล ข่าวสาร และนำมาคิดไต่ร่อง

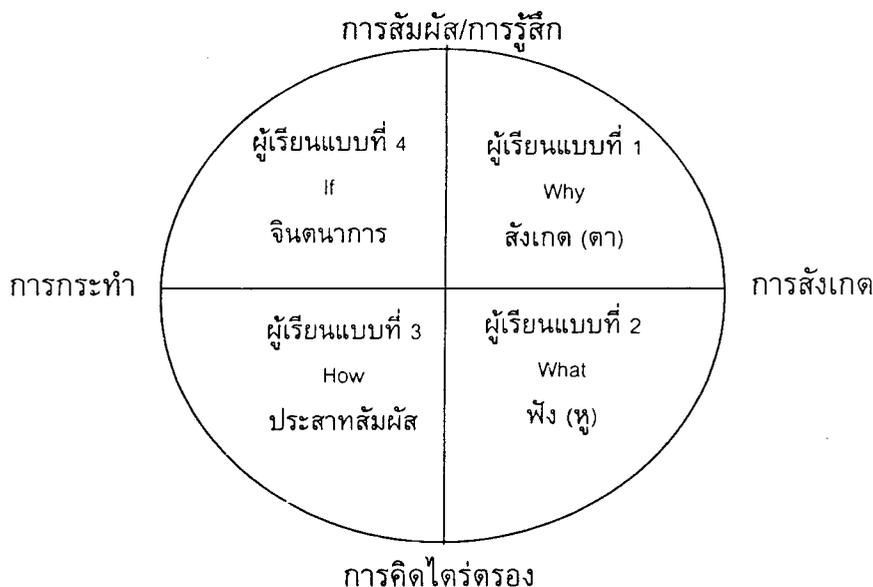
นักเรียนรูปแบบที่ 3 ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบอย่างไร (How) นักเรียนที่อยู่ในรูปแบบนี้ชอบปฏิบัติจริง และทดสอบทฤษฎีโดยการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยการวางแผนจากข้อมูลข่าวสารความรู้ที่เป็นนามธรรม มาสร้างเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

นักเรียนรูปแบบที่ 4 ได้แก่ รูปแบบการเรียนรู้แบบถ้า (If) นักเรียนที่อยู่ในรูปแบบนี้เป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็น หรือคำแนะนำใหม่ๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลเป็นความรู้ใหม่ ที่สร้างสรรค์ หรือค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำมาปฏิบัติ และเปลี่ยนแปลง สิ่งต่างๆ

4. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT

การจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT แมกคาธี (Mc Carthy. 1990.: 194) ได้สรุปไว้ว่า แนวคิดนี้เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียน 4 แบบ (4 Types of Students) ซึ่งลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน มีความสัมพันธ์โดยตรงกับโครงสร้าง

ทางสมองและระบบการทำงานของสมองซีกซ้ายและซีกขวา ส่งผลต่อความแตกต่างทั้งด้านสติปัญญา การรับรู้ และการเรียนรู้ โดยเสนอรูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญๆ 4 รูปแบบ ดังนี้

ภาพที่ 2.2 : แสดงรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ
ที่มา : แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 194)

4.1. นักเรียนรูปแบบที่ 1

รูปแบบการเรียนรู้แบบทำไม (Why) นักเรียนที่อยู่ในรูปแบบนี้ นิยมความจริง ชอบขบคิดปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง แล้วจึงระดมความคิดกับผู้อื่น เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ค้นหาเหตุผลในเรื่องใดๆ เชื่อถือประสบการณ์ของตน และสามารถมองเห็นภาพรวมต่างๆ ได้ชัดเจนครูที่ต้องการพัฒนานักเรียนรูปแบบนี้ ควรคำนึงถึง คือ

- (1) หลักสูตรที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียน
- (2) ความรู้ควรเป็นการส่งเสริมความสามารถ และความแตกต่างของนักเรียน
- (3) การสร้างจิตสำนึกในเรื่องเหตุผล
- (4) การทำงานเป็นกลุ่ม การอภิปราย การแสดงความคิดเห็นของตนเอง
- (5) คำถามที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียนรูปแบบนี้ คือ เพราะเหตุใด ทำไม

4.2 นักเรียนรูปแบบที่ 2

รูปแบบการเรียนรู้แบบอะไร (What) นักเรียนที่อยู่ในรูปแบบนี้เป็นคนเก่ง ในการเรียนรู้แบบดั้งเดิม อาศัยข้อเท็จจริง ข้อมูล ข่าวสาร แล้วนำมาคิดไตร่ตรอง และตัดสินใจ โดยใช้หลักเกณฑ์ เหตุผล ระเบียบการ ครูที่ต้องการพัฒนานักเรียนรูปแบบนี้ควรคำนึงถึง ดังนี้

- (1) หลักสูตรที่ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของนักเรียน
- (2) ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง
- (3) ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา
- (4) ป้อนข้อมูลและให้ความรู้แก่นักเรียน
- (5) คำถามที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียนรูปแบบนี้คืออะไรบ้าง

4.3 นักเรียนรูปแบบที่ 3

รูปแบบการเรียนรู้อย่างไร (How) นักเรียนที่อยู่ในรูปแบบนี้ชอบปฏิบัติจริง และทดสอบทฤษฎีโดยการแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยการวางแผนจากข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ที่เป็นนามธรรม มาสร้างเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ครูที่ต้องการพัฒนานักเรียนรูปแบบนี้ ควรคำนึงถึง

- (1) ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต
- (2) หลักสูตรนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ และขยายผลไปถึงการประกอบอาชีพ
- (3) ส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม และกระบวนการแก้ปัญหาทางวิธีการทางวิทยาศาสตร์
- (4) เน้นความสามารถในการวางแผนเพื่อกำหนดชีวิต
- (5) คำถามที่ใช้ในการเรียนรู้ของนักเรียนรูปแบบนี้ คือ ของสิ่งนี้ใช้การได้อย่างไร

4.4 นักเรียนรูปแบบที่ 4

รูปแบบการเรียนรู้แบบถ้า (if) นักเรียนที่อยู่ในรูปแบบนี้ เป็นผู้ที่ยอมรับฟังความคิดเห็น หรือคำแนะนำใหม่ๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลเป็นความรู้ใหม่ที่สร้างสรรค์ หรือค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง เพื่อนำมาปฏิบัติ และเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ครูที่ต้องการพัฒนานักเรียนรูปแบบนี้ควรคำนึงถึง

- (1) ทักษะการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง
- (2) หลักสูตรที่สอดคล้องกับความถนัด และความสนใจของนักเรียน
- (3) ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการทดลองเพื่อสร้างสรรค์งานใหม่
- (4) เน้นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ เพื่ออนาคต
- (5) คำถามในการเรียนรู้ของนักเรียนรูปแบบนี้ คือ ถ้าหาก.....?

จากรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 แบบนี้ เป็นความแตกต่างของรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ที่แต่ละบุคคลต้องการ และจะมีความสุขมากเมื่อได้เรียนในช่วงที่ตนเองชอบ

สิริวรรณ ตระสุสานนท์ (2542 : 83 - 84) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระบบ 4 MAT ไว้ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอประสบการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับผู้เรียน ขั้นตอนนี้เป็นการ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ ในเรื่องที่เรียนค้นพบเหตุผลของตนเองว่า ทำไมจึงต้องเรียนเรื่องนั้น แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนย่อย คือ

(1) การเสริมสร้างประสบการณ์ ขั้นนี้ ผู้เรียนจะได้มีปฏิสัมพันธ์ หรือใช้จินตนาการของตนในสิ่งที่กำลังเรียน (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

(2) การวิเคราะห์ประสบการณ์ที่ได้รับ เป็นขั้นที่หาสาเหตุเกี่ยวกับประสบการณ์ ที่ได้รับในขั้น (1) (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

ขั้นตอนที่ 2 การเสนอเนื้อหาสาระ ข้อมูล แก่ผู้เรียน ขั้นนี้เป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ จากขั้นที่ 1.2 มาสู่การสร้างความคิดรวบยอด เพื่อตอบคำถามให้ได้ว่าสิ่งที่เรียนนั้นคืออะไร แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

(1) การบูรณาการประสบการณ์ สร้างความคิดรวบยอด ขั้นนี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์ของตนเองกับสิ่งที่เรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

(2) การพัฒนาเป็นความคิดรวบยอด เป็นขั้นของการทำให้ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียน จะสร้างเป็นความคิดรวบยอดได้ (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

ขั้นตอนที่ 3 การฝึกปฏิบัติเพื่อพัฒนาความคิดรวบยอดเป็นการพัฒนาความคิดรวบยอด มาสู่การปฏิบัติจริง เป็นการหาคำตอบว่าจะทำได้อย่างไร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

(1) การปฏิบัติงานตามขั้นตอน ขั้นนี้ ผู้เรียนจะได้ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

(2) การนำเสนอผลการปฏิบัติงาน ขั้นนี้เป็นการบูรณาการและสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่จะแสดงถึงความรู้ความเข้าใจ สิ่งที่เรียนในรูปแบบต่างๆ ตามความถนัด หรือความสนใจของตนเอง (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

ขั้นตอนที่ 4 การนำความคิดรวบยอดไปสู่การประยุกต์ใช้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการลงมือทำด้วยตนเองเพื่อชี้ให้เห็นว่าถ้าจะนำไปใช้ในชีวิตจริงแล้วเป็นอย่างไร แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

(1) การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้/การพัฒนางาน ในขั้นนี้ ผู้เรียนมีโอกาสเลือกและลงมือกระทำงานของตนเองทุกขั้นตอนจนสำเร็จเป็นผลงาน (เน้นการพัฒนาสมองซีกซ้าย)

(2) การนำเสนอผลงาน/การเผยแพร่ เป็นขั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนในรูปแบบต่างๆ (เน้นการพัฒนาสมองซีกขวา)

5. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 4 MAT ที่เห็นรูปแบบการเรียนรู้ 4 แบบ

การเรียนรู้ทั้ง 4 แบบนี้ แสดงถึงการที่นักเรียนมีความแตกต่างกันในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบประสบการณ์ (Experimental Learning Theory) ดังนี้ คือ

5.1 แบบ Why เน้นประสบการณ์ที่เน้นรูปธรรม (Concrete Experience)

5.2 แบบ What เน้นการมีปฏิภิกิริยาโต้ตอบ โดยการสังเกตและเฝ้าดู (Reflective Observation)

5.3 แบบ How เน้นการทดลองและการลงมือปฏิบัติ (Active Experimentation)

5.4 แบบ if เน้นความคิดที่เป็นนามธรรม (Abstract Conceptualization)

จากรูปแบบการเรียนรู้ทั้ง 4 แบบ แมกคาธี ได้เสนอวิธีใช้เทคนิคพัฒนาสมองซีกซ้าย ซีกขวา มาจัดเป็นกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT โดยยึดหลักการดังนี้

(1) มนุษย์ได้รับประสบการณ์และความรู้มาได้ด้วยวิธีการต่างกัน และสามารถผสมเทคนิคการรับรู้ ตลอดจนจัดการกับประสบการณ์ของตนที่ไม่เหมือนกัน

(2) รูปแบบการเรียนรู้ที่สำคัญมีอยู่ 4 แบบ แต่ละแบบมีคุณค่าเท่าเทียมกัน

(3) รูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างของนักเรียน ได้แก่

1) นักเรียนแบบที่ 1 เป็นผู้สนใจและสร้างความหมายด้วยตนเอง เป็นการสร้างความหมายส่วนตัว ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องสร้างความรู้สึกมีเหตุผลให้นักเรียน

2) นักเรียนแบบที่ 2 เป็นผู้สนใจข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจในข้อเท็จจริงด้วยตนเอง ครูผู้สอนจำเป็นต้องป้อนข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ทำให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

3) นักเรียนแบบที่ 3 เป็นผู้ที่มีความสนใจเบื้องต้นในวิธีการต่างๆ ที่สามารถ ลงมือกระทำ และได้ชิ้นงาน ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องให้นักเรียนได้ปฏิบัติทดลองทำ ด้วยตนเอง

4) นักเรียนแบบที่ 4 เป็นผู้ที่มีความสนใจในการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนจึงต้องให้นักเรียนได้ค้นคว้า และสอนกันเอง จนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กันได้

(4) นักเรียนทั้ง 4 แบบ ต้องมีครูผู้สอนที่เข้าใจและสามารถพัฒนาความสามารถตามช่วงของการเรียนรู้แต่ละช่วงแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

(5) ระบบการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT ต้องเรียนรู้ตามขั้นตอนในวัฏจักรเพราะเป็นการกำหนำทางการเรียนรู้ตามธรรมชาติ

(6) วิธีการเรียนรู้แต่ละแบบนี้ จำเป็นต้องสอนโดยใช้เทคนิคพัฒนาสมองซีกซ้าย - ซีกขวา ด้วยการที่นักเรียนเก่งด้วยสมองซีกขวาเรียนรู้ได้เพียงครึ่งเวลา และต้องปรับครึ่งเวลา ที่เหลือให้เหมาะสม ส่วนผู้ที่เรียนเก่งด้วยสมองซีกซ้าย เรียนรู้ได้เพียงครึ่งเวลา ต่อจากนั้นต้องปรับครึ่งเวลาที่เหลือให้เหมาะสม

(7) เป้าหมายสำคัญของการศึกษา คือ การพัฒนาการเรียนรู้ทั้ง 4 แบบ กับการพัฒนาสมองซีกซ้าย ซีกขวา มารวมกันได้

(8) นักเรียนเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็ง และสามารถนำความแข็งแกร่งนั้นมาเป็นประโยชน์ในการเสริมสร้างศักยภาพของตนในการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ

(9) บุคคลใดมีความสนใจสภาพรอบตัว รวมทั้งสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติมากเท่าใดบุคคลนั้นก็เรียนรู้จากผู้อื่นมากขึ้นเท่านั้น

6. การพัฒนาการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT ให้ครบ 4 แบบ ด้วยเทคนิคการพัฒนาสมองซีกซ้าย - ซีกขวา

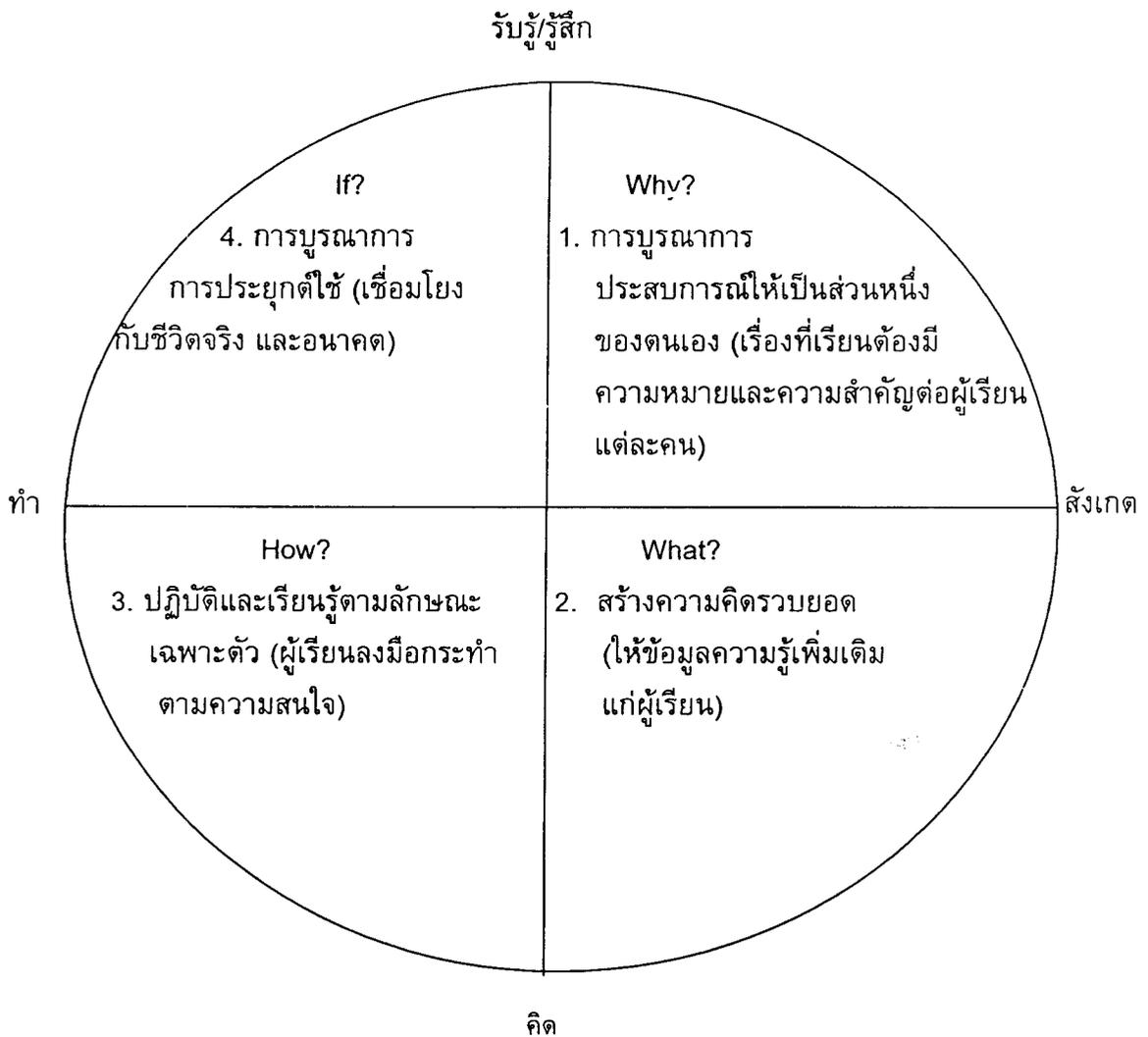
วัฏจักรแห่งการเรียนรู้ (4 MAT) สร้างขึ้นโดยใช้วงกลมเป็นสัญลักษณ์แทนการเคลื่อนไหว ของกิจกรรมการเรียนรู้ พื้นที่ของวงกลมแบ่งออกโดยเส้นแห่งการเรียนรู้ และเส้นแห่งกระบวนการจัดข้อมูลรับรู้เป็น 4 ส่วน ดังภาพประกอบ 2.3 วัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 200) ได้กำหนดให้แต่ละส่วนใช้แทนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4 ลักษณะ โดยนิยามว่า

ส่วนที่ 1 คือ บูรณาการให้เป็นส่วนหนึ่งของตน (Integrating Experience with the Self) ใช้คำถามที่เป็นคำถามนำกิจกรรม คือ ทำไม (Why?)

ส่วนที่ 2 คือ สร้างความคิดรวบยอด (Concept Formulation) คำถามที่เป็นคำถามนำกิจกรรมประจำส่วนนี้ คือ อะไร (What?)

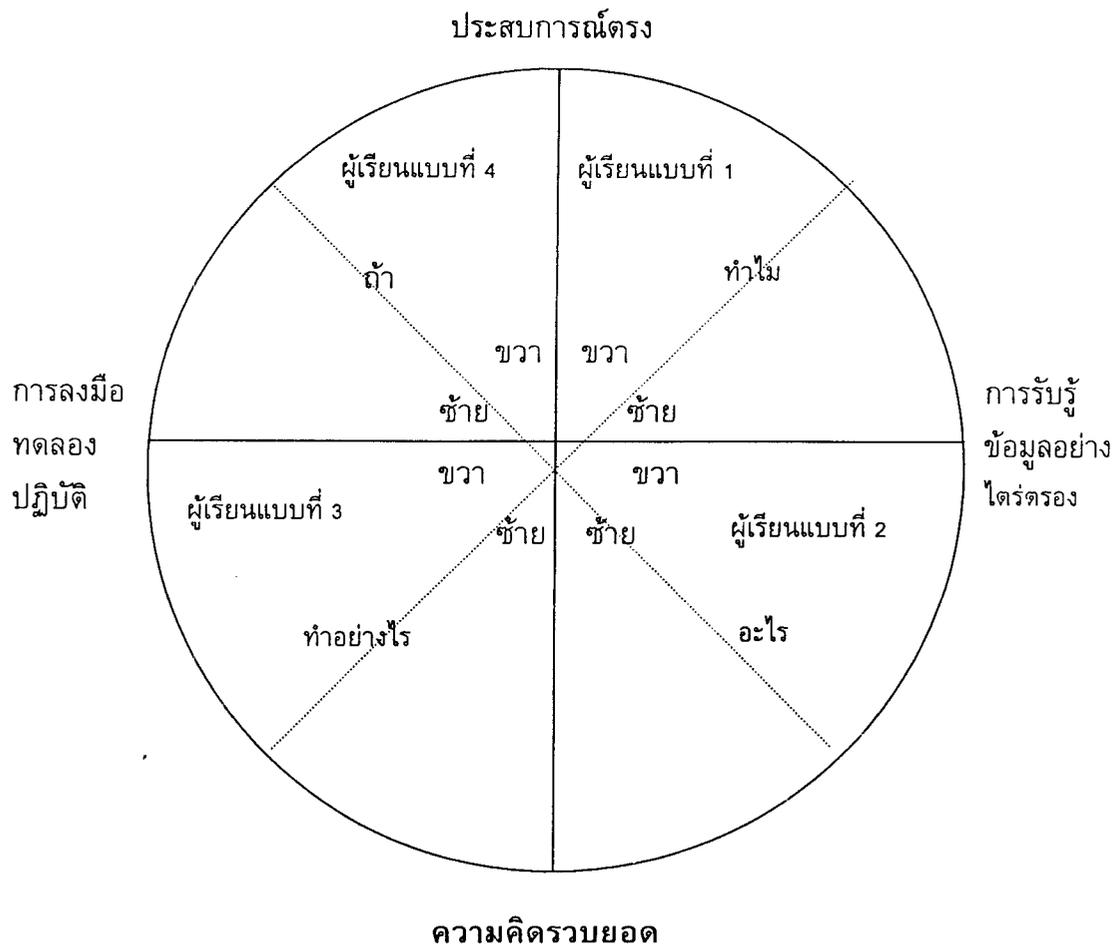
ส่วนที่ 3 คือ ปฏิบัติและเรียนรู้ตามลักษณะเฉพาะตัว (Practice and Personalization) คำถามที่เป็นคำถามนำกิจกรรมประจำส่วนนี้ คือ ทำอย่างไร (How does it Work?)

ส่วนที่ 4 คือ บูรณาการประยุกต์กับประสบการณ์ของตน (Integrating Application and Experience) คำถามที่เป็นคำถามนำประจำส่วนนี้ คือ ถ้า (If)

ภาพที่ 2.3 : แสดงวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT
ที่มา : แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 200)

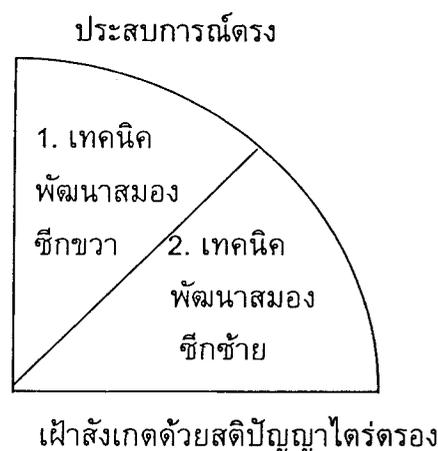
เมื่อนำแนวความคิดการจัดการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองการใช้สมองซีกซ้าย และซีกขวา มาเป็นหลักการพิจารณาประกอบ ทำให้การวางแผนกิจกรรมชอยย่อยออกเป็น 8 ขั้นตอน ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย และยืดหยุ่น ตอบสนอง การพัฒนาศักยภาพทุกด้านของผู้เรียน ซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างเต็มที่ดังภาพที่ 3 เพื่อสะดวกในการเตรียมแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน จะมีชื่อเรียกลักษณะเด่น อย่างคร่าวๆ พอที่จะสื่อสารกันได้ (กรมวิชาการ. 2542 : 72) ดังนี้

ภาพที่ 2.4 : แสดงการแบ่งวัฏจักรการเรียนรู้ออกเป็น 4 ส่วน ตามบทบาทของสมองสองซีก
ที่มา : (กรมวิชาการ. 2542 : 72)

ทั้งนี้ แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 194 - 195) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการสอนให้ครบ 4 แบบ โดยกำหนดวิธีใช้เทคนิคพัฒนาสมองซีกซ้ายซีกขวา ดังนี้

1. ช่วงส่วนที่ 1 Why การสร้างประสบการณ์ตรงเป็นของตนเอง

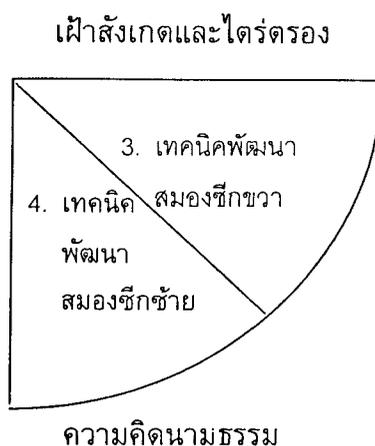
ภาพที่ 2.5 : แสดงรูปแบบช่วงส่วนวัฏจักรที่ 1
ที่มา : แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 194)

ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ตรง การเรียนรู้จากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมองซีกขวา โดยครูสร้างประสบการณ์จำลองเพื่อเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เก่าของนักเรียน เพื่อสร้างความหมายด้วยตนเอง ครูควรจัดกิจกรรมที่สร้างเหตุผลและแรงจูงใจด้วยการตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนหาเหตุผล

ขั้นที่ 2 วิเคราะห์ไตร่ตรองประสบการณ์ การเรียนรู้จากกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมองซีกซ้าย โดยครูให้นักเรียนคิดไตร่ตรอง วิเคราะห์ จำแนกประสบการณ์จำลองจากขั้นที่ 1

ในช่วงส่วนที่ 1 ครูต้องสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ และกระตือรือร้นในการหาประสบการณ์ใหม่อย่างมีเหตุผล และแสวงหาความหมายด้วยตนเอง ฉะนั้น ครูต้องใช้ความสามารถอย่างมากในการจัดกิจกรรมช่วงนี้

2. ช่วงส่วนที่ 2 What การกำหนดกฎเกณฑ์ความคิด

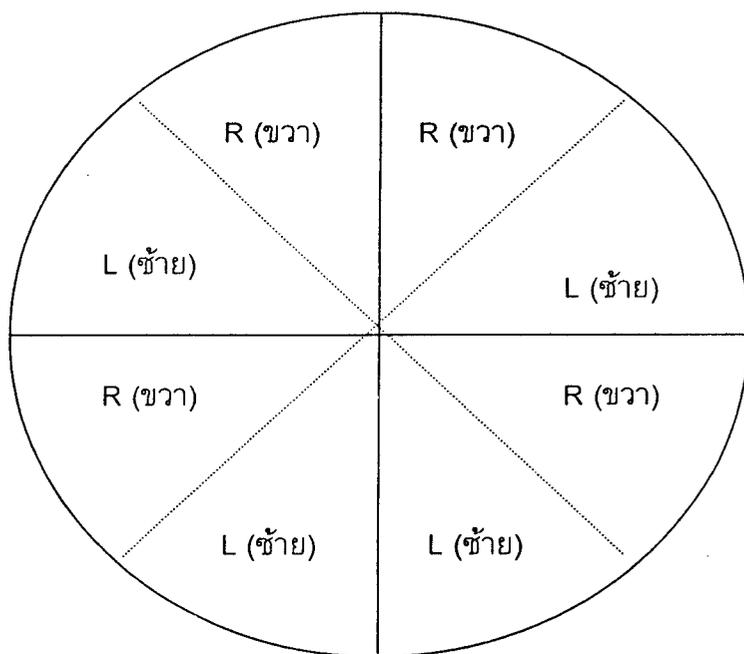
ภาพที่ 2.6 แสดงรูปแบบช่วงส่วนวัฏจักรที่ 2

ที่มา : แมกคาธี (Mc Carthy, 1990 : 194)

ขั้นที่ 3 บูรณาการรวมประสบการณ์ การเรียนรู้เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมองซีกขวา โดยครูให้นักเรียนได้รวบรวมประสบการณ์ และความรู้ เพื่อเชื่อมกับรูปแบบการเรียนรู้พื้นฐาน 4 แบบ

ขั้นที่ 4 การได้ความรู้ การเรียนรู้เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมองซีกซ้ายโดยครูให้นักเรียนวิเคราะห์ และไตร่ตรองประสบการณ์ที่ได้จากขั้นที่ 3 เพื่อเชื่อมโยงกับเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการศึกษาค้นคว้าหาความรู้

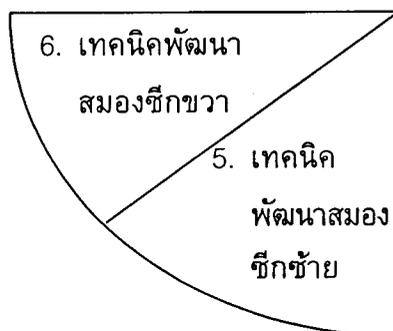
ในช่วงส่วนที่ 2 ครูต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้คิด เมื่อนักเรียนที่เก่งในรูปธรรมไปเป็นผู้เก่งในนามธรรม โดยฝึกให้นักเรียนคิดพิจารณาไตร่ตรองความรู้ที่เกี่ยวข้อง ในช่วงส่วนนี้เป็นการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ความรู้โดยการคิดและฝึกทักษะในการค้นคว้าหาความรู้

ภาพที่ 2.7 แสดงรูปแบบช่วงส่วนวัฏจักร ที่เริ่มจากเทคนิคพัฒนาสมองซีกซ้ายมาก่อนซีกขวา
ที่มา : (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมัน 2542 : 15)

ในช่วงส่วนที่ 3 เริ่มต้นกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคพัฒนาสมองซีกซ้ายก่อน กิจกรรมการเรียนการสอนด้วยเทคนิคพัฒนาสมองซีกขวาที่เป็นเช่นนี้เพราะกิจกรรมส่วนใหญ่ นักเรียนเป็นผู้คิดและนำทักษะที่ครูสอนแล้วทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนี้ ยังเป็นการ เชื่อมโยงจากมิติของรูปธรรมไปสู่มิติการสร้างความคิดนามธรรมในขั้นที่ 5

3. ช่วงส่วนที่ 3 How การปฏิบัติและการพัฒนาความคิดออกมาเป็นการกระทำ ทำการทดลองจริง

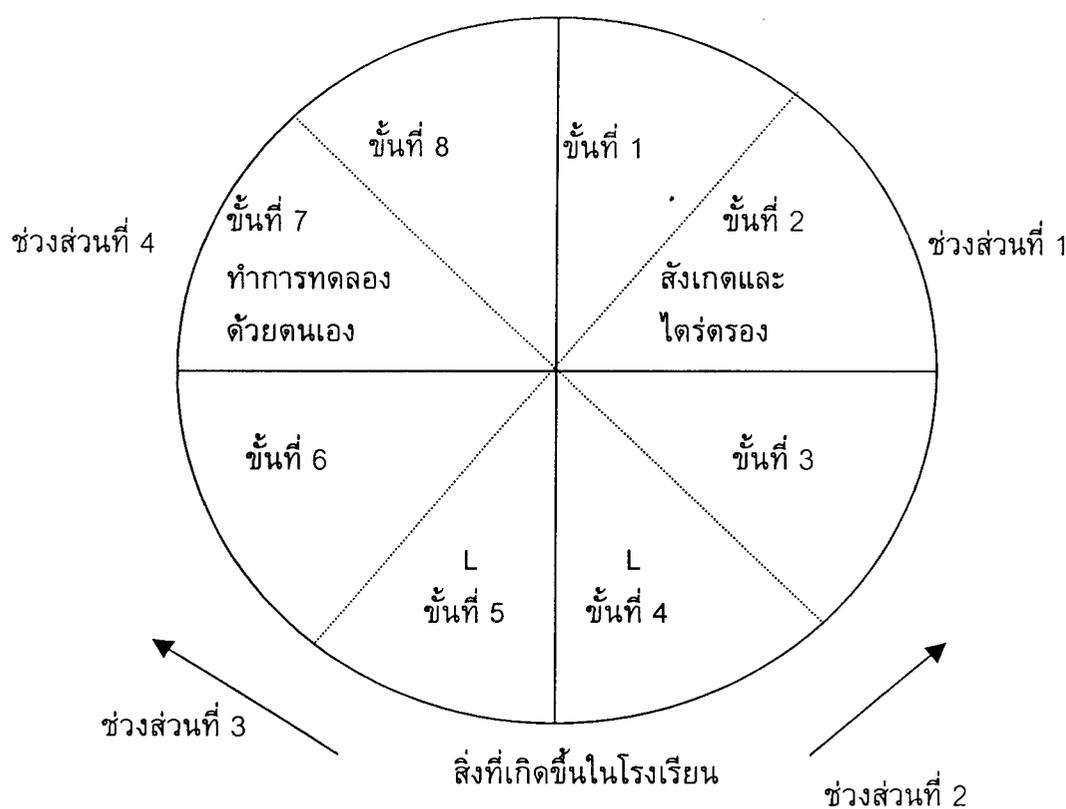
การสร้างแนวความคิดเป็นนามธรรม

ภาพที่ 2.8 แสดงรูปแบบช่วงส่วนวัฏจักรที่ 3
ที่มา : (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมัน 2542 : 8)

ขั้นที่ 5 ทดลองทำเป็นครั้งแรก การเรียนรู้เกิดจากการจัดกิจกรรมพัฒนาสมองซีกซ้ายเช่นเดียวกับขั้นที่ 4 นักเรียนเรียนรู้จากการใช้สามัญสำนึก ซึ่งได้แนวคิดพื้นฐานมาสร้างเป็นประสบการณ์ตรง เช่น การทดลองในห้องปฏิบัติการ หรือทำแบบฝึกหัดเพื่อส่งเสริมความรู้ และฝึกทักษะที่ได้เรียนรู้มาจากช่วงส่วนที่ 2

ขั้นที่ 6 การปรับตัวให้เข้ากับวิธีการ การเรียนรู้เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมองซีกขวา นักเรียนเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในสถานศึกษา ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง

ในช่วงส่วนที่ 3 ครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ และเป็นต้นฉบับของตนเอง โดยนักเรียนเป็นผู้ริเริ่มประสบการณ์ และคิดกิจกรรมด้วยตนเอง

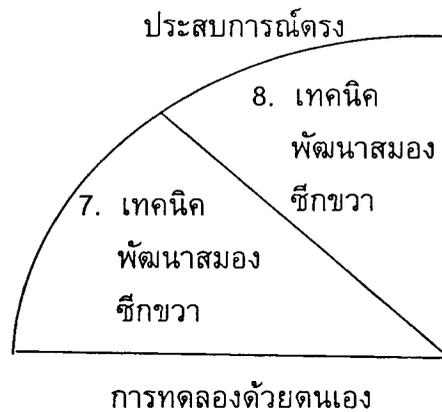

ภาพที่ 2.9 แสดงรูปแบบขั้นการสอน 8 ขั้น ใน 4 ช่วงส่วน โดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT

ที่มา : (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมัน. 2542 : 16)

4. ช่วงส่วนที่ 4 If การบูรณาการ

กระบวนการเรียนรู้จากการทำการทดลองด้วยตนเอง ไปถึงประสบการณ์ตรง ซึ่งลองทำดูด้วยตนเอง จนเกิดความรู้ โดยใช้ประสาทสัมผัสนักเรียนชนิดที่ 4 เป็นคนช่างคิดสร้างสรรค์มีความคิดใหม่ๆ อยู่มากมาย

ภาพที่ 2.10 แสดงรูปแบบช่วงส่วนวัฏจักรที่ 4
ที่มา : (ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และไพเราะ พุ่มมั้น. 2542 : 23)

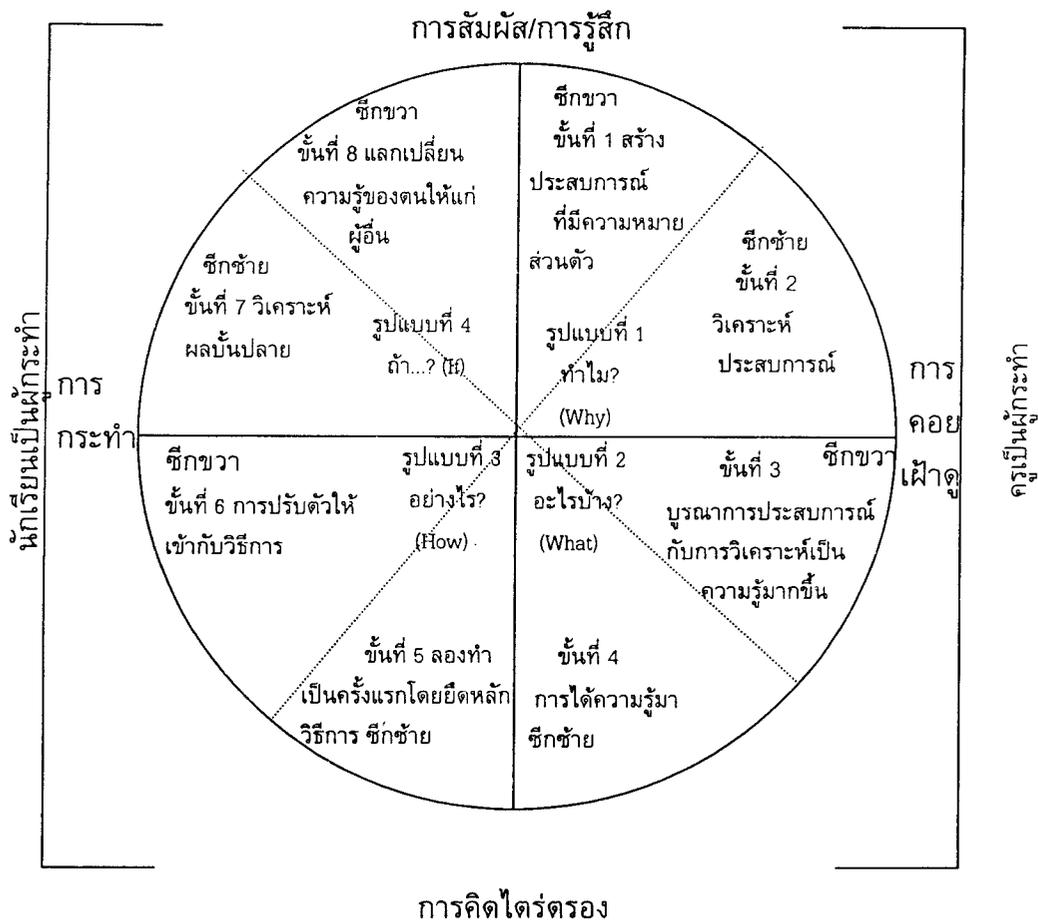
ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ผลสุดท้าย การเรียนรู้เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมองซีกซ้าย นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้มาแล้วมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น โดยนักเรียนเป็นผู้วิเคราะห์และเลือกทำกิจกรรมอย่างหลากหลาย

ขั้นที่ 8 การแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมองซีกขวา นักเรียนคิดค้นความรู้ด้วยตนเองอย่างลับซับซ้อนมากขึ้น เพื่อเป็นแนวความคิดที่สร้างสรรค์ เป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวม นำมาแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

ในช่วงส่วนที่ 4 ครูมีบทบาทเป็นผู้ประเมินผลงานนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ

7. บทบาทของนักเรียนในการเรียนรู้จากกระบวนการสอนแบบ 4 MAT

บทบาทของนักเรียนเมื่อผ่านประสบการณ์ครบวงจรการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าตามธรรมชาติ นักเรียนได้รับประสบการณ์ความรู้ และสามัญสำนึก ต่อจากนั้นยังได้สังเกต และตอบสนองนักเรียนจะนำไปพัฒนาความคิด พิสูจน์ทฤษฎี ทดลอง มาเป็นทฤษฎีของตน นำมาเป็นความคิดรวบยอด และประสบการณ์ที่เขาได้รับมาประยุกต์กับประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างประสบการณ์เก่ากับประสบการณ์ใหม่ ทำให้ฉลาดขึ้น ดังภาพที่ 2.11

ภาพที่ 2.11 แสดงเทคนิคพัฒนาสมองซีกซ้ายซีกขวา ที่ทับซ้อนบนรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Styles) ในช่วงส่วนของวงจรการเรียนรู้ 8 ขั้นตอน
ที่มา : แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 200)

8. บทบาทของครู

บทบาทของครู แมกคาธีเชื่อว่าครูต้องเตรียมตัวสร้างประสบการณ์ของตนเองก่อนนำไปสู่ การอภิปรายใน ส่วนแรกของการสอน ต่อจากนั้นครูก็ต้องป้อนข้อมูลในส่วนที่สอง ในส่วนที่สามนั้น ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะช่วยฝึกฝนในส่วนที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ และในส่วนสุดท้ายครูจะเป็นผู้ขอมเสริม และเป็นแหล่งข้อมูลให้นักเรียนได้ค้นพบด้วยตนเองจากการเรียนการสอนให้ครบ 4 รูปแบบ การเรียนรู้ด้วยเทคนิคพัฒนาสมองซีกซ้ายซีกขวา

แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 2) ได้เสนอข้อควรจำในการสอนให้ครบ 4 รูปแบบการเรียนรู้ ดังนี้

- (1) วงวัฏจักรการเรียนรู้ แบ่งช่วงการเรียนรู้ออกเป็น 4 รูปแบบ ในแต่ละส่วนของการเรียนรู้ที่นักเรียนแต่ละแบบมีความสุขมากที่สุดในรูปแบบการเรียนรู้ของตนเอง
- (2) นักเรียนแบบเป็นคนช่างคิด ตกอยู่ในส่วนที่ 1 ชอบการเรียนรู้ด้วยวิธีการผสมผสาน ความรู้สึกสัมผัสกับการสังเกต และการเฝ้าดู
- (3) นักเรียนแบบเป็นคนช่างวิเคราะห์ ตกอยู่ในช่วงส่วนที่ 2 ชอบเรียนรู้ด้วยวิธีการผสมผสานความคิดไตร่ตรองกับการเฝ้าดู
- (4) นักเรียนแบบเป็นคนมีสามัญสำนึก ตกอยู่ในช่วงส่วนที่ 3 ชอบที่คิดไตร่ตรองแล้วลงมือทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ใช้ประสาทสัมผัส
- (5) นักเรียนแบบเป็นคนมีความคิดใหม่ๆ ตกอยู่ในช่วงส่วนที่ 4 ชอบเรียนรู้ด้วยการสัมผัส และค้นหาแนวทางใหม่ๆ ทำการค้นพบด้วยตนเอง
- (6) ระบบการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT คิดขึ้นมาเพื่อทำให้นักเรียนทั้ง 4 รูปแบบ ช่างบนนั้น เป็นผู้มีความสุขสบายใจมากที่สุดในช่วงเวลาหนึ่ง

9. การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของครูในการจัดกิจกรรมการสอนเรียนรู้แบบ 4 MAT

แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 3) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติดังต่อไปนี้ คือ

- (1) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้นักเรียนได้เรียนเสมอภาคกันทุกคน
- (2) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ถือกันว่าการกิจหลักสำคัญของครูคือการสร้างแรงจูงใจ
- (3) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่มีแนวความคิดว่ามีความสุขในการเรียนได้จากการเรียนตามความสนใจ
- (4) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่สามารถฝึกทักษะเกี่ยวกับแนวคิด และมีคุณประโยชน์ได้
- (5) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และทำความเข้าใจ
- (6) สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมการสอนครบทั้ง 4 รูปแบบ การเรียนรู้ในการพัฒนาสมองซีกซ้ายซีกขวา

10. ข้อควรคำนึงสำหรับการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT

แมกคาธี (Mc Carthy. 1990 : 3) ได้สรุปข้อคำนึงในการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

- (1) ไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีที่สุด เพราะมันเพียงแต่ไม่เหมือนกันเท่านั้น
- (2) ไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ใด ทำให้นักเรียน รูปแบบต่างๆ มีจำนวนมากที่สุด
- (3) จำเป็นต้องศึกษา วิจัย และเข้าใจในรูปแบบการเรียนรู้ และรวบรวมผลการวิจัยทั้งปวง กับการวิจัยสมรรถภาพทางสมอง เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน

(4) จำเป็นต้องสอนกระบวนการคิดกับความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการคิดต่างๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และจัดอันดับความสำคัญก่อน - หลังได้ถูกต้อง

(5) โครงการพัฒนาคุณภาพครูเป็นสิ่งจำเป็นมาก และต้องเป็นโครงการต่อเนื่องไปเป็นเวลานานๆ

(6) ภารกิจที่สำคัญ คือ ค้นหาวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้ด้วยตนเอง และมีความสุขในการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ง่าย และสะดวกรวดเร็ว

11. ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT

แมกคาธิ (Mc Carthy. 1990 : 9) ได้กล่าวไว้ว่า ครูโดยทั่วไปจะสามารถนำกิจกรรม 4 MAT ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ดังต่อไปนี้

(1) สามารถปลูกฝังความรักซึ่งกันและกันระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน

(2) สามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นเรื่องง่าย

(3) ช่วยให้ผู้เรียนมั่นใจในตนเองว่า สิ่งที่เป็นไปไม่ได้ย่อมเป็นไปได้และสามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ ในโลกของเราได้

(4) ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะครูต้องสอนให้ผู้เรียนรู้จักยกย่องคุณงามความดี และช่วยผสมผสานสิ่งทั้งปวงที่อยู่ในปัจจุบัน อดีต และอนาคต ให้เข้ากันได้

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ตลอดจนสอดคล้องกับการทำงานของสมองทั้งสองซีกอย่างสมดุลกันทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าทำท่าย ไม่เป็นภาระที่น่าเบื่อ แต่จะเรียนด้วยความสนุกสนานและเพลิดเพลินในช่วงส่วนที่ตนเองถนัดและสนใจ ต่อเนื่องเป็นเวลานาน ทั้งนี้ เนื่องจากเป็น กระบวนการที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง และเป็นการเรียนรู้โดยธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถเต็มตามศักยภาพของตนเอง

ร้อยกรอง

1. ความหมายของร้อยกรอง

ร้อยกรองเป็นคำประพันธ์ที่มุ่งให้ผู้เขียนได้แสดงออกด้านความคิด โดยอาศัยความรู้และทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน และจินตนาการของผู้เขียนที่จะเขียนบรรยายออกมาเป็นตัวอักษรอย่างมีรูปแบบ ร้อยกรองจึงเป็นทักษะการเขียนที่มีความสลับซับซ้อนมากกว่าทักษะอื่นๆ ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "ร้อยกรอง" ไว้ต่างๆ กัน คือ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 688) ให้ความหมายของคำว่า “ร้อยกรอง” ไว้ว่า “สอดผูกให้ติดกัน ประดิษฐ์ทำ แต่งหนังสือดีให้มีความไพเราะ ร้อยและเย็บดอกไม้ให้เป็นรูปต่างๆ”

เมื่อ พ.ศ. 2485 สำนักวัฒนธรรมทางวรรณกรรมได้ให้ใช้คำว่า “ร้อยกรอง” สำหรับเรียกวรรณกรรมประเภทที่มีลักษณะบังคับในการแต่ง หรือมีการกำหนดคณะเข้าคู่กับคำว่า “ร้อยแก้ว” นับแต่นั้นมา คำ “ร้อยแก้ว” และ “ร้อยกรอง” ก็ใช้แพร่หลายในความหมายนี้

ในตำราฉันทลักษณ์ของพระยาอุปกิจศิลปสาร ท่านกล่าวว่า โบราณคำประพันธ์ชนิดต่างๆ ว่า “บทกานท์” หรือ “คำกานท์” ซึ่งมีความแตกต่างไปจาก “บทประพันธ์ร้อยแก้ว” หรือ “คำร้อยแก้ว” ดังนี้

(1) “บทร้อยแก้ว” หรือ “คำร้อยแก้ว” ได้แก่ เรื่องที่แต่งขึ้นตามภาษาที่ใช้กันทั่วไป

(2) “บทกานท์” หรือ “คำกานท์” ได้แก่ เรื่องที่แต่งขึ้นเป็น กลอน กาพย์ โคลง ฉันท์

ในเรื่องเดียวกันนี้ ศิวกานต์ ปทุมสูตร (2533 : 101 - 102) ท่านได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้ “ข้อบังคับของคำกานท์ทั่วไป คำกานท์ทุกประเภทย่อมต่างกันด้วยข้อบังคับ แต่บังคับที่สำคัญของคำกานท์ของไทย ที่ใช้ทั่วไปก็มีอยู่ 2 อย่างเท่านั้น คือ คณะ กับสัมผัส”

(1) คณะ หมายความว่า การจัดเป็นหมวดหมู่ คำกานท์ทุกประเภท จะต้อง มีข้อบังคับคือ คณะ นี้ทั้งนั้น กล่าวคือ การจัดคำกานท์ออกเป็นส่วนใหญ่ และส่วนย่อยเป็นลำดับกันลงไปดังนี้

1) บท คือ คำกานท์ตอนหนึ่งๆ มีมากน้อยแล้วแต่ประเภทของคำกานท์

2) บาท คือ ส่วนที่แยกมาจากบทอีกทีหนึ่ง คำกานท์บางประเภทบทหนึ่งมี 1 บาท ก็มี 2 บาท ก็มี 4 บาทก็มี แล้วแต่ข้อบังคับ

3) วรรค คือ ส่วนย่อยแยกออกมาจากบาทอีกทีหนึ่ง บางที่บาทหนึ่งอาจมี 1 วรรค, 2 วรรค หรือมากกว่า แล้วแต่ข้อบังคับ

4) คำ หรือพยางค์ คือ เสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่งๆ แต่ในตำราฉันทลักษณ์ มักใช้เรียกว่า “คำ” เป็นพื้น ซึ่งเป็นส่วนย่อยของวรรคอีกทีหนึ่ง คือ วรรคหนึ่งจะมีกี่คำก็แล้วแต่ข้อบังคับ

อนึ่ง การจัดคำในตำราฉันทลักษณ์มิได้นับพยางค์หนึ่งตามอักขรวิธีเป็นคำหนึ่งเสมอไป ท่านมักถือเอาคำหนัก (ครุ) คำเบา (ลหุ) เป็นเกณฑ์ บางทีพยางค์เบา 2 พยางค์ ท่านนับเป็นคำหนึ่งก็ได้ เช่น ภริยา นับเป็น 2 คำ หรือพยางค์เบา 3 คำ นับเป็น 2 คำก็ได้ เช่น สุริยะ นับเป็น 2 คำ เป็นต้น ถือเอาความเหมาะสมเป็นเกณฑ์

(2). สัมผัส แปลตามศัพท์ว่า “การผูกต้อง” แต่ในที่นี้หมายความว่า “การคล้องจอง” ซึ่งเป็นข้อสำคัญยิ่งในคำกานท์ของไทยเรา เพราะภาษาไทยเรานิยมพูดให้คล้องจองเป็นพื้น

ไม่ว่าคำร้อยแก้วหรือคำกานท์ แม้แต่คำภาษิตเล็กๆ น้อยๆ ก็มักจะพูดให้คล้องจองกันเช่น “ป่าพึ่งเสือ เรือพึ่งพาย นายพึ่งบ่าว เจ้าพึ่งข้า” เป็นต้น สัมผัสที่นิยมกันในภาษาไทยเรามี 2 ชนิด คือ

1) สัมผัสสระ คือ เสียงสระพ้องกันตามมาตรา เช่น สระอะก็ต้องพ้องกับ พยางค์ที่ประสมด้วยสระอะด้วยกัน และต้องให้อยู่ในมาตราเดียวกันด้วย เช่น กะ กับ จะ นึก กับ หลีก ตึง กับ ตึง ฯลฯ ถึงแม้เสียงวรรณยุกต์จะต่างกัน เช่น เต็ม กับ เข้ม ชัย กับ ได้ ก็นับว่าใช้ได้

2) สัมผัสอักษร คือ ใช้เสียงตัวอักษรพ้องกัน และอักษรในที่นี้ หมายถึงเสียงพยัญชนะ ซึ่งไม่กำหนดเสียงสระ หรือเสียงวรรณยุกต์สูงต่ำ เพียงแต่มีเสียงพยัญชนะพ้องกัน เช่น “เขา ชัน คุณ ค่า” ดังนี้ก็ใช้ได้ หรือเขียนรูปต่างกัน แต่เสียงพยัญชนะร่วมกัน เช่น “ซุง ทราบ สร้างสรรค์ คร” ดังนี้ก็ใช้ได้ นับว่าเป็นสัมผัสอักษรทั้งนั้น

3) ประเภทของสัมผัส สัมผัสทั้ง 2 ชนิดดังกล่าวข้างแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1) สัมผัสใน หมายถึง สัมผัสที่คล้องจองกันอยู่ในวรรคเดียวกัน วิธีผูกสัมผัส มี 2 วิธี คือ

3.1.1) สัมผัสชิด คือ คำสัมผัสที่อยู่ติดกัน นิยมใช้ทั้งสัมผัสสระ และสัมผัสอักษร ตัวอย่างสัมผัสชิด เช่น “ลูกนกยกปีกป้อง อ้าปากร้อง ซ้องแซ่เสียง” คำนก กับ ยก และร้อง กับ ซ้อง เป็นสัมผัสชิด โดยอยู่ติดกันเป็นคู่ๆ ซึ่งในคำประพันธ์วรรคหนึ่งๆ จะมีเกินหนึ่งคู่ก็ได้ เช่น “ความจงรักภักดีมีทุกผู้” ส่วนสัมผัสอักษรชิดก็มีลักษณะในทำนองเดียวกัน เช่น “ผุดผ่องผาด พิงพิจพินจหน้า”

3.1.2) สัมผัสคั่น คือ คำสัมผัสที่มีคำอื่นมาคั่นอยู่ระหว่างกลาง เช่น แมนชีวิตปลิดไปเพื่อไทยอยู่ จะยอมสู้จนเลือดสาดไม่ขาดหนึ่ ไป กับ ไทย และสาด กับ ขาด เป็นคำสัมผัสกัน แต่มี “เพื่อ” และ “ไม่” มาคั่นอยู่ สัมผัสคั่นอักษรก็ทำนองเดียวกัน ตัวอย่างคือ สักคำน้อยมิให้ แห่งระวางโสัด ไยขึ้นโกรธมา เก็รยวราดดัดขาดพี น้อย กับ แห่ง และ โกรธกับ เก็รยว เป็นคำสัมผัสคั่นอักษร โดยมี “มิให้” และ “มา” คั่นอยู่

3.2) สัมผัสนอก ได้แก่ สัมผัสนอกวรรค ซึ่งเป็นการส่งสัมผัสจากวรรคหนึ่งไปยังอีกวรรคหนึ่ง โดยไม่ซ้ำคำเดิม สัมผัสนอกนี้เป็นสัมผัสบังคับ คือ ต้องเป็นสัมผัสสระ เช่น

อันเพื่อนดีมีเพียงหนึ่งถึงจะน้อย
แม้มีเกลือหียบหนึ่งน้อยด้อยราคา

ดีกว่าร้อยเพื่อนจิตริษยา
ยังมีค่ากว่าน้ำเค็มเต็มทะเล
(ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง)

เกี่ยวกับเรื่องคำสัมผัส ศาสตราจารย์เปลื้อง ณ นคร (2544 : 17 - 18) ได้ประมวลลักษณะของสัมผัสสระไว้ พอสรุปได้ดังนี้

- (1) สัมผัสแบบเคียง หมายถึง สัมผัสสระที่มีสระเดียวกัน เรียงสองคำ เช่น มัน เนื้อเย็นเป็นห้วงมหรรรณพ
- (2) สัมผัสแบบเทียบเคียง หมายถึง สัมผัสสระที่มีสระเดียวกันเรียงสามคำ เช่น จะ ได้ กก กิ้ง ไม้ ใน ไพร สัณห์
- (3) สัมผัสแบบทบเคียง หมายถึง สัมผัสสระที่เสียงสระเรียงกัน สระละสองคำ เช่น รู้ อะ ไร ไม่ สู้ วิชา
- (4) สัมผัสแบบเทียบแอก หมายถึง สัมผัสสระที่สระเดียวกันสองคำมีสระอื่นคั่นกลางคำ และอยู่ปลายวรรค เช่น ดู ประ เทือง เรื่อง แสง ทอง สอด ส่อง
- (5) สัมผัสแบบแทรกเคียง หมายถึง สัมผัสสระที่มีสระเดียวกันสองคำ มีสระอื่นคั่นกลางหนึ่งคำ อาจอยู่ต้นวรรค หรือกลางวรรค เช่น ก็ ใคร เล่า ที่ เขา มา หา วัน นั้น
- (6) สัมผัสแบบแทรกแอก หมายถึง สัมผัสที่มีสระเดียวกันสองคำ มีสระอื่นคั่นกลาง 2 คำ เช่น ให้ สม พร ปาก ที่ หล่น อวย พร มา
- (7) สัมผัสแบบคู่ หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะต้นเดียวกันเรียงสองคำ เช่น จำ คร ว่า คร ว ญ ร ญ จ วน ใจ ไป เ ล ่า
- (8) สัมผัสแบบเทียบมรด หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะเดียวกันเรียงสี่คำ เช่น เสียง ดั่ง หวีด แว่ว วิ เว ก ใจ
- (9) สัมผัสแบบเทียบรด หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะตัวเดียวกันเรียงห้าคำ เช่น พี่ จำ ใจ จำ จาก เจ้า พร าก มา
- (10) สัมผัสแบบทบคู่ หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะเรียงกันเป็นสองคู่ เช่น จำ คร ว่า คร ว ญ ห วน ห า ส ุด า ด ว ง
- (11) สัมผัสแบบแทรกคู่ หมายถึง สัมผัสพยัญชนะที่ใช้พยัญชนะเดียวกันสองคำมีคำที่ใช้ พยัญชนะอื่นคั่นกลางคำหนึ่งคำ เช่น มี คน เขา ขึ้น ช อบ ใน เชิง กล อน
- (12) สัมผัสแบบแทรกรด หมายถึง สัมผัสพยัญชนะเดียวกันสองคำ และมีพยัญชนะอื่นคั่นกลางสองคำ เช่น ไม่ เคย คิ ด ก็ อย ่า ค อย ระ แวง ใจ

ในการศึกษารูปแบบบทร้อยกรอง ผู้ทรงคุณวุฒิทางวรรณคดีหลายท่าน ทั้งของไทยและต่างประเทศ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร้อยกรองไว้หลายทัศนะ ดังเช่น

ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2528 : 1) ได้ให้ความหมายของ “ร้อยกรอง” ไว้ว่า ร้อยกรอง หมายถึง คำประพันธ์ที่มีแบบแผนบังคับ หรือฉันทลักษณ์ ซึ่งได้แก่เสียงสัมผัส เสียงหนัก เสียงเบา จำนวนคำในวรรค และจำนวนวรรคในบทหนึ่ง ๆ เป็นต้น หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ร้อยกรองของไทยหมายถึง คำประพันธ์ประเภทโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และกลบท กำหนดไว้ในตำราซึ่งว่าด้วยการแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน หรือฉันทลักษณ์ในต่างประเทศ

สรุปได้ว่า ร้อยกรองหมายถึง คำประพันธ์ที่แบ่งออกได้หลายรูปแบบ ได้แก่ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ในแต่ละประเภทจะมีรูปแบบบังคับแตกต่างกันในด้านเสียงหนักเบา จำนวนคำ จำนวนวรรค

คำคล้องจอง เป็นคำที่มีเสียงสัมผัสสระ ทำให้ง่ายต่อการออกเสียง ง่ายต่อการจำ และหากนำมาเรียงเป็นเรื่องเป็นราวต่างๆ ก็จะเป็นเรื่องที่น่าสนใจติดตามอ่าน เด็กๆ จะชอบอ่านข้อความที่มีเสียงคล้องจองกันมาก นอกจากนี้ การฝึกเขียนคำคล้องจองยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเขียน หรือแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองต่างๆ ต่อไปในอนาคตด้วย คำคล้องจองแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

(1) คำคล้องจอง 1 พยางค์ คือ คำ 1 พยางค์ตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปที่ใช้สระเสียงเดียวกัน และมีตัวสะกดในมาตราเดียวกัน อาจมีเสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน หรือต่างกันได้ เช่น

กาว หาว ดาว
ใคร ไป ไหน

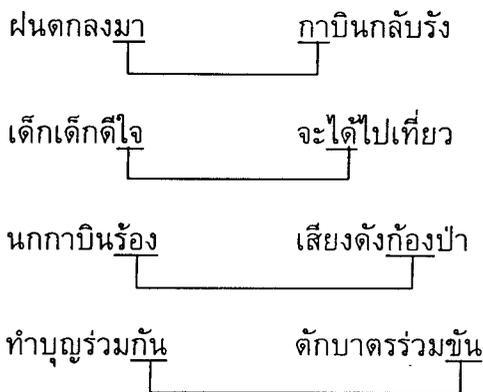
(2) คำคล้องจอง 2 พยางค์ คือ คำ 2 พยางค์ ตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป ที่พยางค์หลังของคำแรกมีเสียงคล้องจองกับพยางค์ที่ 1 หรือ 2 ของพยางค์หลัง เช่น

โบราณ นาน มา อาจิน
ฟ้าผ่า อา สรรพ จมดิน
แม่ครัว เตรียมตัว ริมรั้ว
ส่งเสียง ฟังเพียง ลำเอียง

(3) คำคล้องจอง 3 พยางค์ คือ คำ 3 พยางค์ ตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป ที่มีเสียงคล้องจองกัน โดยพยางค์หลังของคำแรกมีเสียงคล้องจองกับพยางค์ที่ 1 หรือ พยางค์ที่ 2 หรือพยางค์ที่ 3 ของคำหลัง เช่น

เดินทางไกล ไอคกริม
สังกะสี ริมฝีปาก
นาฬิกา สุขอุรา

(4) คำคล้องจอง 4 พยางค์ คือ คำ 4 พยางค์ ตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปที่มีเสียงคล้องจองกัน โดยพยางค์หลังของคำแรกมีเสียงคล้องจองกับพยางค์ที่ 1 พยางค์ที่ 2 พยางค์ที่ 3 หรือพยางค์ที่ 4 ของคำหลัง เช่น

ภาพยยานี 11

1. ความเป็นมาของภาพยยานี 11

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายไว้ในบันทึกสมาคมวรรณคดี เล่ม 5 ว่า “ภาพยยานีนั้นตามตำราเห็นท่านจะกำหนดกว้าง บรรดาที่กวีแต่งทุกอย่าง นับเป็นภาพยยานีหมด พบหนังสือตำราภาพยยานีแต่งไว้เป็นภาษามคธ 2 คัมภีร์ เรียกว่า ภาพยยานีสารวิลาสินีคัมภีร์ 1 กล่าวด้วยลักษณะภาพยยานี 15 ภาพยยานี อีกคัมภีร์ 1 เรียกว่า ภาพยยานีคัมภีร์ กล่าวด้วย ลักษณะภาพยยานี 5 ภาพยยานี รูปแห่งโคลง ภาพยยานี กลอน ภาษาไทย ดุมีสัมผัสใช้ตรงกับหนังสือ 2 คัมภีร์นี้โดยมาก แต่หนังสือ 2 คัมภีร์นี้ไม่ได้กล่าวถึงลักษณะบังคับเอกโท ผู้รู้ภาษามคธได้สังเกตว่าเป็นภาษามคธที่แต่งขึ้นในชั้นหลัง เพราะภาษามคธและภาษาสันสกฤตในอินเดียหรือแม่ในลังกาไม่เคยเห็นมีสัมผัสเลย สันนิษฐานว่าจะแต่งขึ้นในไทยเหนือ ราวแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ยุคที่พระศิริมิ่งคลาจารย์แต่งคัมภีร์มิ่งคลัตถที่ปนี อาจถือเอาวรรณคดีไทยพวกโคลง ภาพยยานี กลอน ไปแปลงขึ้นเป็นภาษามคธก็ได้ ที่ไม่ให้ชื่อว่าภาพยยานีนั้นก็เพราะว่าแปลว่าของกวี กินความได้ทั้งหมดดังกล่าวแล้ว ฉันทในภาษาสันสกฤตเรียกว่าภาพยยานีก็มี เช่น กาวยมาลา ทศาวตารจริต เป็นต้น แต่ภาพยยานีของไทยนั้นตามที่ถือกันในชั้นหลังแคบกว่านั้น ตกเป็นตำแหน่งซึ่งมีรูปคล้ายฉันท แต่ไม่นิยมเสียงหนักเบาแน่นแลเป็นภาพยยานี”

2 ความหมายของภาพยยานี

ภาพยยานี เป็นบทร้อยกรองประเภทหนึ่งที่แต่งง่าย และมีความไพเราะไม่แพ้อร้อยกรอง ประเภทอื่นๆ ซึ่งมีนักการศึกษาให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้ พระยาอุปกิตศิลปสาร

(2531 : 430) ได้กล่าวถึงความหมายของภาพยี่ว่า หมายถึง คำกานท์พวกหนึ่งซึ่งต่างกับ คำกลอน เพราะจัดวรรคต่างกัน ต่างกับโคลง และร่าย เพราะไม่นิยม ครุ - ลหุ

ความหมายของบทร้อยกรองและภาพยี่นี้จึงสรุปได้ว่า เป็นคำประพันธ์ที่มีถ้อยคำ ตามฉันทลักษณ์บังคับในการแต่ง ลักษณะของภาพยี่นี้คล้ายกับการแต่งฉันทน์ แต่ภาพยี่นี้ ไม่บังคับครุ - ลหุ จึงเป็นร้อยกรองที่แต่งง่าย และมีความไพเราะ

3. ประเภทของภาพยี่

ภาพยี่ที่ควรรู้มี 4 ชนิด คือ

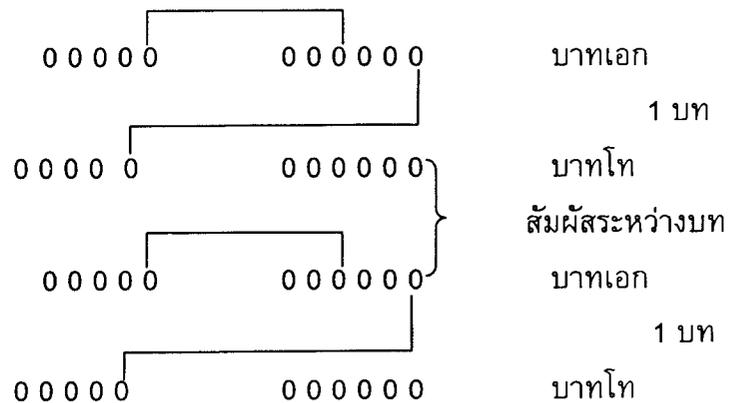
- (1) ภาพยี่ยี่ 11
- (2) ภาพยี่ฉับ 16
- (3) ภาพยี่สุรางคนางค์
- (4) ภาพยี่ขับไม้

4. ลักษณะของภาพยี่ยี่ 11

บทร้อยกรองทุกประเภทจะต้องมีลักษณะบังคับในการประพันธ์ เพื่อให้เกิดความไพเราะ และมีความแตกต่างจากร้อยแก้ว ประจักษ์ ปรากฏพิทยากร และคนอื่นๆ (2530 : 66) ได้อธิบายลักษณะของภาพยี่ยี่ 11 ไว้ดังนี้

ภาพยี่ยี่ 11 นิยมแต่งในความพรรณนา มีแผนผังบังคับเหมือนอนิทรวิเชียร - ฉันทน์ แต่ไม่มี ครุ - ลหุ

แผนผัง

ตัวอย่างภาพยี่ยี่

พระเสด็จโดยแดนชล	ทรงเรือต้นงามเจ็ดฉาย
กิ่งแก้วแพรวพรรณราย	พายอ่อนหยับจับงามงอน
นาวาแน่นเป็นขนัด	ล้วนรูปสัตว์แสนยาก
เรือรั้วทิวหงสลอน	สาครลั่นครั้นครื้นฟอง

ลักษณะบังคับคณนะ

ภาพยยานี 1 บท จะมี 2 บาท บาทแรกเรียกบาทเอก บาทสองเรียกบาทโท บาทหนึ่งมี 2 วรรค วรรคหน้ามี 5 คำ วรรคหลังมี 6 คำ รวมเป็น 11 คำ การแต่งภาพยยานี 11 จะต้องให้จบในบาทโทเสมอ ประจักษ์ ประภาพิทยากร และคนอื่นๆ (2530 : 66)

การบังคับสัมผัส

คำสุดท้ายของวรรคหน้าในบาทเอกจะส่งสัมผัสไปยังคำที่ 3 ของวรรคหลัง แต่ก็อาจเลื่อนมาเป็นคำที่ 1 หรือ 2 ก็ได้ คำสุดท้ายของวรรคหลังของบาทเอก ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคแรกของบาทโท เมื่อแต่งหลายๆ บท ต้องมีสัมผัสระหว่างบท โดยคำสุดท้ายของบทส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่สองในบทต่อไป การแต่งภาพยยานีให้ไพเราะ ผู้แต่งควรคำนึงถึงคำท้ายวรรคของคำประพันธ์ ซึ่งจะถือตามแบบคำประพันธ์ประเภทกลอน และนิยมสัมผัสใน โดยใช้สัมผัสสระเป็นสิ่งสำคัญ และสัมผัสพยัญชนะเป็นส่วนประกอบ ประจักษ์ ประภาพิทยากร และคนอื่นๆ (2530 : 66)

5. ความไพเราะในเชิงลีลาของภาพย

ความไพเราะในเชิงลีลาของภาพย มีหลักและข้อคำนึงในการแต่ง ดังนี้

(1) โดยทั่วไป ให้ถือหลักเหมือนคำประพันธ์ต่างๆ คือ ไม่ควรใช้คำที่มีเสียงเดียวกันรับส่งสัมผัสกัน ไม่ควรจบบทด้วยคำที่มีรูปวรรณยุกต์อยู่

(2) ภาพยยานีนั้นควรแบ่งช่อง ดังนี้

๐๐/๐๐๐ ๐๐๐/๐๐๐

เสริมสัมผัสในระหว่างช่อง จะทำให้การอ่านถูกจังหวะขึ้น เช่น

เรือชัย ไวว่องว้าง	รวดเร็วจริง ยิ่งกว่าลม
เสียงเส้า เวัระดม	ห่มท้ายเย็น เดินคู่กัน

ด้วยเหตุที่แบ่งช่วงดังนี้ ไม่ควรให้สัมผัสในสัมผัสผิดช่วง เช่น

“จากดวงใจไปแล้ว แก้วขวัญรัญจวนจิตพี”

และไม่ควรใช้คำที่มี 2 พยางค์ เช่น อาศัย อาลัย อาวรณ์ อาหาร อยู่ระหว่างช่วงจะทำให้การอ่านชะงักไปได้ เช่น

“โออาลัยจากนี้ ที่เคยอาศัยสุดแสน”

(3) การรับส่งสัมผัสระหว่างวรรคแรกกับวรรคสองนั้น อาจให้ตกคำที่ 1 ก็ได้ เพื่อสะดวกในการหาคำ เช่น

“จากไกลไปเมืองหลวง สุดแสนห้วงดวงสมร”

เราต้องหาคำสัมผัสกันถึง 3 คำ คือ หลวง ห่วง ดวง อาจดัดแปลงเป็น 2 คู่ได้ เพื่อจะได้หาคำง่ายขึ้น เช่น

“จากไกลไปเมืองหลวง ห่วงดวงใจให้ทุกข์แสน”

(4) วรรค 3 กับวรรค 4 ที่จริงไม่บังคับให้รับส่งสัมผัส แต่อาจยกเยื้องให้สัมผัสกันบ้างก็ไพบเราะขึ้น เช่น

“เรือครุฑขนาดหัว ลีลลอยมาพาผันผยอง
พลพายกรายพายทอง ร้องไห้เหโ้ไอ้เหมา”

(5) ช่วงสัมผัสในนั้นไม่จำเป็นต้องสัมผัสสระ อาจยกเยื้องให้สัมผัสอักษรก็ได้

(6) แต่อย่างไรก็ตาม อย่าได้พะวงสัมผัสในให้มากกว่าความ

โดยทั่วไป กาพย์ยานี 11 จะมีคำสัมผัสบังคับเพียงอย่างเดียว คือ คำท้ายวรรคสอง กับคำท้ายวรรคสามเท่านั้น กวีพอท่านจะเล่น (ใช้) สัมผัสอักษรในช่วงรับสัมผัสที่ไม่บังคับนี้แทนสัมผัสสระก็มี เช่น

“เรือยเรือยมารินริน แลสายลมนั้นโรยริ้ว
แสงทองที่ส่องทิว พฤษชาพร่างอยู่พราวพราย”
ที่มา : (เราชนะแล้วแม่จ๋า - นายผี)

“จากแรงมาเป็นรวง ระยะทางนั้นเหยียดยาว
จากรวงเป็นเม็ดพราว ล้วนทุกข์ยากลำบากเข็ญ”
ที่มา : (เปิบข้าว - จิตร ภูมิศักดิ์)

เส้นทางแห่งสันติ นึกคิดถึงและยาวไกล
เป็นธรรมและเป็นไทย ประชาธรรมยังยั่งยืน
ที่มา : (กราบคนจริง - เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

เพื่อนเอยอดมการณ์ ควรวีตถือให้คงทน
 คบใครเมื่ออับจน ก็เหมือนหมามันเมินมอง
 ที่มา : (แต่เพื่อนหนังสือพิมพ์คมทวน คันธนู)

ทุกรวงทุกเม็ดเรียง จึงแลเหลืออร่ามราย
 ทุกขั้วทั่วทุกขั้วทรงกาย ที่สร้างทุ่งเป็นสีขาว
 ที่มา : (ชมภาพ - วาณิช จรุงกิจอนันต์)

จากตัวอย่างที่ยกมาทั้ง 5 บทนี้ เจาะจงยกมาเฉพาะบทกวีที่แต่งโดยทั้งสัมผัสสระ ระหว่างวรรคที่ 1 กับวรรคที่ 2 และวรรคที่ 3 กับวรรคที่ 4 คงไว้แต่สัมผัสสระที่เป็นสัมผัส ระหว่างคำท้ายวรรคที่ 2 กับท้ายวรรคที่ 3 เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นชัดๆ ดังนี้

```

      0 0 0 0 0                      0 0 0 0 0 0
      |
0 0 0 0 0 0                      0 0 0 0 0 0
  
```

ศิวกานต์ ปทุมสูติ (2533 : 35) ได้ให้ข้อสังเกตในการฝึกเด็กให้แต่งร้อยกรอง ข้อสังเกต อีกประการหนึ่ง คือ “ระหว่างวรรคที่ 1 กับวรรคที่ 2 และระหว่างวรรคที่ 3 กับวรรคที่ 4 นั้น กวีจะใช้สัมผัสอักษร หรือสัมผัสสระ แต่ในการฝึกแต่งของเด็กๆ ยังไม่จำเป็นต้องเน้นเรื่องสัมผัสอักษรก็ได้ จะทำให้คุณเธอทั้งหลายเป็นกังวล เกิดอาการเกร็งฝืดขึ้นมาละก็จะต้องใจไปเปล่าๆ”

กลวิธีแห่งการท้าทายให้เด็กๆ อยากรแต่ง อาจใช้วิธีขึ้นวรรคแรกให้ชวนแต่งต่อขยายความอีกสามวรรค หรือให้หัวข้อที่ท้าทายความรู้สึกร่วม หรือถ้าจะเพิ่มแรงจูงใจให้มากขึ้นอีก ก็อาจจะให้มีการประกวดชิงรางวัล ประการหลังนี้ต้องไม่ทำบ่อยนัก เพราะเด็กจะกลายเป็นกวีที่โลภหวังรางวัล มากกว่าจะเป็นกวีด้วยชีวิตและวิญญาณ รักศรัทธาในการเขียนร้อยกรอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนในประเทศ ได้มีผู้วิจัยไว้ ดังนี้

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2532 : 86) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างแบบฝึก การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ร้อยกรองร่วมสมัยในการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา

ตอนปลาย โดยสร้างแบบฝึกดังกล่าว แล้วหาประสิทธิภาพของแบบฝึกที่สร้างขึ้น ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ และคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนมากกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน

สิริวรรณ ตระสุสานนท์ (2542 : 71) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับการจัดกิจกรรมการสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพระหฤทัยคอนแวนต์ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2542 จำนวน 80 คน ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT กับนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่เรียนโดยกิจกรรมการสอน แบบ 4 MAT กับนักเรียนที่เรียนโดยการจัดกิจกรรมการสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ขจีพรรณ จันทร์ (2543 : 83) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอนวิชาภาษาไทยสำหรับฝึกทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา พบว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.39/86.12 สรุปได้ว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พวงค์ จิระพงษ์ (2544 : 67) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยชุดกิจกรรมการเรียนระบบ 4 MAT กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนที่เรียนโดยชุดกิจกรรมการเรียนระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยชุดกิจกรรมการเรียนระบบ 4 MAT กับกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดวงหทัย แสงวิริยะ (2544 : 91) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรับผิดชอบและเจตคติ ต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนหน่วยประชากรศึกษา และหน่วยการทำมาหากิน โดยใช้แผนการสอนแบบ 4 MAT พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนแบบ 4 MAT กับที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนตามแนวการสอนของกรมวิชาการไม่แตกต่างกัน และความรับผิดชอบต่อเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนการสอนแบบ 4 MAT กับที่ได้รับการสอนโดยแผนการสอน ตามแนวการสอนของกรมวิชาการแตกต่างกัน

วีรพล อินพลอย (2545 : 92) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสร้างชุดการสอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องจักรวาลและอวกาศ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 พบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.60/81.10 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนในแต่ละชุดการสอน ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด คือ ร้อยละ 82.00 และต่ำสุด คือ ร้อยละ 80.00 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ใช้ชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนในต่างประเทศ ได้มีผู้วิจัยไว้ดังนี้

วินเคอร์สัน และไวน์ (Wilkerson and White. 1988 อ้างอิงใน ดวงใจ สังข์แสง 2545 : 67) ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบ 4 MAT ในการสอนนักเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความเข้าใจ และทัศนคติ โดยกำหนดใช้รูปแบบ 4 MAT เป็นรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งจัดเตรียมเป็นระบบให้สัมพันธ์กันระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ และการทำงานของสมองซีกซ้าย และซีกขวาที่นักเรียนถนัดและสนใจ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้นและมีทัศนคติ ที่ดีต่อการเรียน

แฮร์รี่ (Harry: 1994 : 16 อ้างอิงใน ดวงใจ สังข์แสง. 2545 : 67) ได้ศึกษา ความสำคัญ ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT จุดเด่น คือ นักเรียนแต่ละคน มีรูปแบบการเรียนรู้เป็นของตนเอง การหมุนเวียนดำเนินการของสมองซีกซ้ายและซีกขวา ช่วยกำหนดทิศทาง และนำพาให้สมองทั้งหมดทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ งานค้นคว้าเรื่อง 4 MAT กล่าวได้ว่า 4 MAT เป็นเครื่องมือวางรูปแบบการจัดกิจกรรมการสอนแบบ 4 MAT พัฒนาการของผู้ทำงาน และรูปแบบของ 4 MAT เป็นทฤษฎีที่ใช้การอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน ผลการวิจัยปรากฏว่า รูปแบบ 4 MAT สามารถนำไปใช้ได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมใน การพัฒนาการเรียนการสอน และสามารถใช้ได้กับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมีชม ศึกษทั้งในเมือง และนอกเมือง

เออซิน (Ursin. 1995 อ้างอิงใน ดวงใจ สังข์แสง. 2545 : 67) ได้ศึกษา ผลการใช้ระบบ 4 MAT ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคตินักเรียนระดับ 9 ที่มีต่อ วิชาวิทยาศาสตร์ ประชากรที่รับการทดลอง คือ นักเรียนจากชนบท 48 คน เป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาในรัฐคอนเนคติกัต นักเรียนกลุ่มนี้ได้รับการสอนด้วยหลักสูตรวิทยาศาสตร์ เกี่ยวกับโลกเป็นเวลา 1 ภาคเรียน กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยระบบ 4 MAT กลุ่มควบคุมใช้ วิธีการสอนตามหนังสือเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านเจตคติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน

แมคคาร์ธี (McCarthy. 1997 : 46 อ้างอิงใน สิริวรรณ ตะรุสานนท์. 2542 : 27) ได้ศึกษานักเรียน 4 แบบ รูปแบบ 4 MAT มีลักษณะเฉพาะตัวที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ใน

ห้องเรียน ในขณะที่เดียวกันนักเรียนก็สามารถพัฒนาความรู้ได้ครบถ้วนตามวงจรการศึกษา นักเรียนสามารถทำให้เกิดผลโดยเป็นไปตามวงจรธรรมชาติจากความรู้สึกไปถึงผลสะท้อนกลับมาให้คิดวิเคราะห์ ในที่สุดแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม โดยครูไม่แบ่งนักเรียนเป็นประเภทต่างๆ แต่ช่วยพวกเขาให้เกิดความสมดุล และมีความพร้อมสมบูรณ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงความคิดวิเคราะห์

แพตริเซีย และเฟรด (Patricia and Fred. 1990 : 41 - 46 อ้างอิงใน สิวิวรรณ ตระสุสานนท์. 2542 : 26) ได้ทำการศึกษาเรื่องการใช้ระบบ 4 MAT ในการปรับปรุง การแสดงนำเสนอผลงานของนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนอยู่ในเสี้ยวที่ 2 ของวงกลม ที่ใช้ในการวิเคราะห์ สามารถรายงานปากเปล่าได้อย่างไม่มีปัญหา และนักเรียนที่มีความฉลาดหลักแหลมเป็นพิเศษ อยู่ในระดับ 5 และระดับ 7 ทำให้สามารถสร้างวงจร 4 MAT ได้ครบทั้ง 4 ส่วน วิธีการสร้างความเข้าใจลึกซึ้งซึ่งแบบใหม่ ช่วยให้นักเรียนหาทางแก้ปัญหาทางการสื่อสารได้สำเร็จ

เอเพล (Appell. 1991 อ้างอิงใน พยงค์ จิระพงษ์. 2544 : 56) ได้ศึกษา ผลสัมฤทธิ์และเจตคติของนักเรียนที่เรียนวิชาดนตรี ด้วยวิธีสอนแบบ 4 MAT กับเด็กเกรด 5 ที่อยู่ในโรงเรียนชนบทในเมืองพอร์ตแลนด์ รัฐโอเรกอน โดยศึกษาครูจำนวน 8 คน สุ่มจะได้สอน แบบ 4 MAT หรือสอนโดยยึดแบบเรียน ครู 4 คน และนักเรียน 87 คน ในกลุ่มควบคุมที่ยึดแบบเรียน และอีกกลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง มีครู 4 คน และนักเรียน 67 คน ใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT บทเรียนแบบ 4 MAT ยึดตามแนวของเบอร์นิส แมกคาร์ธี (Bernice Mccarthy) ซึ่งขั้นตอนการสอน 8 ขั้น สำหรับนักเรียน เกรด 5 บทเรียนทั้ง 8 บท ได้นำมาสอนอย่างต่อเนื่อง การวัดเจตคติ ใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สมมติฐานเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการศึกษาใช้ 2 กลุ่ม คือ ก่อนทดลอง และหลังทดลอง ผลของการสำรวจเจตคติทั้งก่อนทดลอง และหลังทดลองนำมาวิเคราะห์โดยใช้ t - test พบว่า มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบทางเดียว แสดงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบ 4 MAT สูงกว่าผู้เรียนที่เรียนโดยยึดแบบเรียน แต่เจตคติของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บราวว์เลย์ (Brawley. 1975 : 280) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของ ชุดการเรียนการสอนแบบสื่อประสม (Multimedia Intruccion Module) เพื่อสอนเรื่องการบอกเวลา สำหรับเด็กเรียนช้า ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ย สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

กิลส์ (Giles. 1975 : 362 - 363) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณค่าของชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนในระดับประถมศึกษาพบว่า ชุดการสอนแบบศูนย์การเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ จากกิจกรรม และสื่อการเรียนการสอนต่างๆ ที่ครูจัดไว้ให้ เป็นการสนองความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น ส่วนการสอนตามปกติ ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามแผนการสอน

ที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนมีบทบาทในการเรียนการสอน โดยเป็นผู้บรรยาย อธิบาย ควบคุม ให้เป็นไปตามแผนการสอน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่าง

จากการศึกษาผลการวิจัยต่างๆ ที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า การนำชุดการสอนมาใช้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ทำให้มีผลการเรียนสูงขึ้นได้ ถ้าครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื้อหา เวลา และความสนใจ จะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียนและส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จากแนวคิดนี้ผู้วิจัยจึงสนใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ชุดการสอนแบบ 4 MAT